

BOSNA I HERCEGOVINA
Vijeće ministara Bosne i Hercegovine

Several stylized gears of various sizes are scattered across the page, rendered in a light yellow color with a hatched texture. They are positioned around the central text, with some overlapping it.

AKCIONI PLAN ZA DJECU

Bosne i Hercegovine

2015 – 2018

juni, 2015. godine

BOSNA I HERCEGOVINA
Vijeće ministara Bosne i Hercegovine

AKCIONI PLAN ZA DJECU Bosne i Hercegovine

2015 – 2018

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 9. sjednici
održanoj 2. juna 2015. godine, donijelo je Odluku o usvajanju
Akcionog plana za djecu Bosne i Hercegovine
2015–2018. godine

juni, 2015. godine

SADRŽAJ

I UVODNA RAZMATRANJA	3
II METODOLOGIJA IZRADE	7
III Ocjena realizacije Akcionog plana za djecu BiH (2011–2014)	8
IV Ocjena stanja u oblasti zaštite ljudskih prava djeteta u BiH	9
V OPĆI I SPECIFIČNI CILJEVI AKCIONOG PLANA	10
VI SPECIFIČNI CILJEVI I MJERE	11
A) Opće mjere implementacije	11
B) Opći principi	27
C) Građanska prava i slobode	34
D) Nasilje nad djecom	36
E) Porodično okruženje i alternativno zbrinjavanje	41
F) Invalidnost, osnovna zdravstvena zaštita, socijalna zaštita i dobrobit	49
G) Obrazovanje, slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti	57
H) Mjere posebne zaštite	62
Prilog broj 1. Članovi Vijeća za djecu Bosne i Hercegovine	73

II UVODNA RAZMATRANJA

UN-ova Konvencija o pravima djeteta sadržana je u Aneksu I Dejtonskog mirovnog sporazuma i, kao ostale konvencije koje je BiH ratificirala, ima prioritet u primjeni u odnosu na domaće zakonodavstvo¹, s obzirom da ima snagu ustavne norme.

Osim toga, Bosna i Hercegovina je postala potpisnica dva fakultativna protokola, uz Konvenciju o pravima djeteta, i to: Fakultativnog protokola o uključivanju djece u oružane sukobe i Fakultativnog protokola o prodaji djece, dječijoj prostituciji i dječijoj pornografiji iz 2000. godine, a potpisala je i Milenijsku deklaraciju.

Bosna i Hercegovina je u 2012. godini završila postupak pristupanja sljedećim konvencijama:

1. Konvencija Vijeća Evrope o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualne zloupotrebe;
2. Konvencija Vijeća Evrope o kontaktu koji se tiče djece;
3. Konvencija (Haška) o međunarodnom ostvarivanju prava za izdržavanje djeteta i drugim oblicima izdržavanja porodice.

Predsjedništvo BiH je na svojoj 24. redovnoj sjednici, održanoj 25. juna 2012. godine, donijelo odluku o ratifikaciji tri gore navedene konvencije („Službeni glasnik BiH/Međunarodni ugovori”, broj 11/12).

Prve dvije konvencije su u Bosni i Hercegovini stupile na snagu 1. marta 2013. godine, a treća je stupila na snagu 2. februara 2013. godine.

U narednom periodu Bosna i Hercegovina bi trebala pristupiti procesu potpisivanja i ratifikacije Fakultativnog protokola o komunikacionim procedurama uz UN-ovu Konvenciju o pravima djeteta.

Inicijalni izvještaj o implementaciji Konvencije o pravima djeteta prezentiran je Komitetu za prava djeteta u maju 2005. godine, nakon čega su uslijedile preporuke Komiteta, a radi njihove implementacije Vijeće za djecu pokrenulo je mnoge aktivnosti.

Kombinirani drugi, treći i četvrti periodični izvještaj Bosne i Hercegovine o provođenju Konvencije o pravima djeteta dostavljen je nadležnom komitetu u februaru 2010. godine. (Prezentacija tog izvještaja pred Komitetom održana je 19. septembra 2012, nakon čega je nadležni komitet dostavio preporuke Bosni i Hercegovini). Vijeće ministara BiH je (2013) preporuke Komiteta uputilo vladama entiteta, Distrikta i kantona na nadležno postupanje.

Izvještaj Bosne i Hercegovine o implementaciji Fakultativnog protokola uz Konvenciju o pravima djeteta o prodaji djece, dječijoj prostituciji i dječijoj pornografiji i Prvi izvještaj na osnovu člana 8. stav 1. Fakultativnog protokola uz Konvenciju o pravima djeteta u pogledu uključivanja djece u oružane sukobe dostavljeni su nadležnom komitetu u julu 2008. godine, a prezentirani su 16. septembra 2010. godine. Preporuke Komiteta dostavljene su Bosni i Hercegovini i ugrađene u Akcioni plan za djecu Bosne i Hercegovine (2011–2014).

Izvještaje o provođenju Konvencije o pravima djeteta i njena dva fakultativna protokola, kao i provođenje preporuka, Bosna i Hercegovina je dužna dostavljati Komitetu za prava djeteta svake pete godine.

U skladu s ratificiranom Konvencijom Vijeća Evrope, u prvoj polovini 2014, na osnovu upitnika koje je pripremio Komitet, urađen je izvještaj o njoj implementaciji (usvojen na 95. sjednici Vijeća ministara, održanoj 20. maja 2014. godine) i dostavljen Lanzarote komitetu.

Da bi Konvencija o pravima djeteta (BiH preuzela sukcesijom 1993. godine) bila primijenjena, te UN-ovi Milenijski razvojni ciljevi bili ispunjeni, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine (u julu 2002. godine) usvojilo je Akcioni plan za djecu BiH za 2002–2010. godinu čiji je cilj bio jačanje položaja djece u BiH.

¹ BiH spada u red monističkih država koje mogu direktno primjenjivati u praksi Konvenciju (CRC).

U svrhu ostvarivanja ciljeva Akcionog plana za djecu BiH (2002–2010), ukazano je na pojedine oblasti koje su od posebne važnosti za jačanje položaja djece u BiH, kao i prioritete za zaštitu djece: ekonomski razvoj, pravosuđe i reforma zakona, djeca u dodiru sa zakonom, zdravlje, obrazovanje, socijalna zaštita, zaštita djece od mina i drugi vidovi zaštite djece.

O provođenju Akcionog plana sačinjen je Izvještaj koji je Vijeće ministara BiH usvojilo na 154. sjednici, održanoj 29. juna 2011. godine.

Kao nastavak već preduzimanih aktivnosti, Vijeće ministara BiH (na 155. sjednici održanoj 13. jula 2011. godine) usvojilo je Akcioni plan za djecu BiH za 2011–2014. godinu (u daljnjem tekstu: Akcioni plan).

Opći cilj Akcionog plana bio je definiranje prioriternih ciljeva i mjera koje je neophodno preduzeti u periodu 2011–2014. godine da bi se stvorili što povoljniji uvjeti za život djece i porodice, njihovo zdravo psihofizičko odrastanje i uključivanje u društvo i participaciju u odlučivanju, a u najboljem interesu djece.

O provođenju Akcionog plana sačinjen je Izvještaj za period od jula 2011. godine do maja 2013. godine (usvojen na 62. sjednici Vijeća ministara BiH, održanoj 3. septembra 2013).

Članovi Vijeća za djecu BiH, u skladu sa svojim nadležnostima, dostavili su potrebne informacije o provođenju posebnih ciljeva i mjera utvrđenih u Akcionom planu za period od maja 2013. godine do septembra 2014. godine.

Na osnovu Prvog izvještaja i informacija dobijenih u nastavku provođenja Akcionog plana, sačinjen je iscrpan Izvještaj o provođenju Akcionog plana za 2011–2014. s ocjenom stepena u kojoj je svaka pojedinačna mjera provedena.

Analitički izvještaj o provođenju Akcionog plana (2011–2014), koji je urađen na bazi stepena provedenih mjera gore navedenog izvještaja, usvojen je na 117. sjednici Vijeća ministara BiH, održanoj 12. januara 2015. godine.

Osnova za izradu ovog trećeg Akcionog plana za djecu BiH za 2015–2018. godinu (u daljnjem tekstu: Akcioni plan) posebno su utvrđene preporuke Komiteta za prava djeteta, te aktivnosti u kojima su postignuti najlošiji rezultati u provođenju mjera prethodnog Akcionog plana. Pored navedenog, uzeti su u obzir dokumenti relevantnih UN-ovih i evropskih međunarodnih tijela, koji se odnose na zaštitu prava djeteta i njihovih porodica.

Uzimajući u obzir veoma rascjepkani administrativni sistem u BiH, ovaj Akcioni plan, kao i prethodni, zagovara multidisciplinarni pristup i uključivanje svih potencijala društva u razvijanje dobro promišljene akcije kojom bi se unaprijedili uvjeti življenja u interesu razvoja djeteta, što je preduvjet za jačanje položaja djeteta u Bosni i Hercegovini.

II METODOLOGIJA IZRADE

Metodologija izrade Akcionog plana prilagođena je zadatku da se osigura ostvarivanje prava djeteta u BiH u skladu s preuzetim međunarodnim obavezama, prvenstveno Konvencijom o pravima djeteta i posebno utvrđenim preporukama Komiteta za prava djeteta.

Pored Konvencije o pravima djeteta, uzeti su u obzir dokumenti relevantnih UN-ovih i evropskih međunarodnih tijela, koji se odnose na zaštitu prava djeteta i njihovih porodica.

Metodološki pristup izradi Akcionog plana zasniva se na analizi stanja i identifikaciji problema u vezi sa zaključnim razmatranjima i preporukama Komiteta za prava djeteta, koje su se odnosile na Kombinirani drugi, treći i četvrti periodični izvještaj Bosne i Hercegovine o provođenju Konvencije o pravima djeteta, kao i preporukama drugih relevantnih UN-ovih i evropskih međunarodnih tijela, koje se odnose na zaštitu prava djeteta i njihovih porodica.

U skladu sa zaključkom donesenim na 117. sjednici Vijeća ministara BiH, održanoj 12. januara 2015. godine, posebno su razmotrene okolnosti zbog kojih nisu provedene mjere prethodnog Akcionog plana, a koje su se odnosile na finansiranje – stvaranje uvjeta za ostvarivanje plana, prikupljanje podataka i drugih pokazatelja i planiranje, edukaciju i stvaranje lokalnih resursa, kako bi te mjere bile ponovo predložene ili činile sastavni dio drugih mjera za date oblasti ovog Akcionog plana.

Aktivnosti na izradi Akcionog plana vodilo je Vijeće za djecu Bosne i Hercegovine, kao stručno, interresorno, savjetodavno i koordinirajuće tijelo Vijeća ministara BiH, koje djeluje pri Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH, a koje je, između ostalog, zaduženo i za sačinjavanje nacрта novog Akcionog plana radi nastavka kontinuiranih aktivnosti nakon 2014. godine.

Nakon izrade nacрта Akcionog plana, obavljena je javna rasprava s relevantnim institucijama i nevladinim sektorom koji se bavi promocijom i zaštitom prava djeteta u BiH, a radi dodatnih konsultacija za konačan prijedlog ovog dokumenta.

Promocija i zaštita prava djeteta, iniciranje i aktivno učestvovanje u izradi i monitoringu strateških, planskih i akcionih dokumenata iz oblasti prava djece u BiH, uspostava saradnje i koordinacija između svih nosilaca implementacije Akcionog plana je u nadležnosti i djelokrugu rada i odgovornosti Vijeća za djecu Bosne i Hercegovine.

Metodološkim postupkom za definiranje općeg cilja i specifičnih ciljeva Akcionog plana obuhvaćena je ocjena realizacije prethodnog Akcionog plana (2011–2014) i ocjena stanja u oblasti zaštite ljudskih prava djeteta u Bosni i Hercegovini.

III OCJENA REALIZACIJE AKCIONOG PLANA ZA DJECU BIH (2011–2014)

Opći cilj Akcionog plana za djecu BiH (2011–2014) bio je definiranje prioriternih ciljeva i mjera koje je neophodno preduzeti u periodu 2011–2014. godine da bi se stvorili što povoljniji uvjeti za život djece i porodice, njihovo zdravo psihofizičko odrastanje i uključivanje u društvo i participaciju u odlučivanju, a u najboljem interesu djece. Kako bi se ispunili definirani prioritetni ciljevi, u Akcionom planu bilo je predviđeno 97 mjera.

U Analitičkom izvještaju o provođenju Akcionog plana za djecu BiH (2011–2014) konstatira se da su u cijelosti provedene 23 mjere, većim dijelom provedene su također 23 mjere, djelimično je provedeno 40 mjera, a nije provedeno 11 mjera.

Procent uspješnosti u provođenju mjera Akcionog plana (u cijelosti provedene mjere i većim dijelom provedene mjere) je sljedeći:

- 68,18% u provođenju mjera iz oblasti zdravstvene zaštite,
- 66,66% u provođenju mjera koje su se odnosile na izvještavanje i koordinaciju,
- 60% u provođenju posebnog cilja Akcionog plana,
- 47,05% u provođenju mjera iz oblasti obrazovanja,
- 46,66% u provođenju mjera iz oblasti socijalne zaštite,
- 42,10% u provođenju mjera iz oblasti drugih vidova zaštite – posebni oblici zaštite djece,
- 33,33% u provođenju mjera iz oblasti koja se odnosi na djecu iz ranjivih grupa.

IV OCJENA STANJA U OBLASTI ZAŠTITE LJUDSKIH PRAVA DJETETA U BIH

Sagledavajući provedene aktivnosti u okviru Akcionog plana (2011–2014), te na osnovu pokazatelja o stepenu realizacije utvrđenih ciljeva i mjera, uočena je potreba za nastavkom aktivnosti na poboljšanju ljudskih prava djece u Bosni i Hercegovini.

Polazeći od potrebe da se zbog kontinuiranog pristupanja novim međunarodnim konvencijama i protokolima, kao i zbog preporuka Komiteta za prava djeteta, trebaju i dalje unapređivati postojeći zakoni u BiH, uočena je potreba da se nastavi s procesom harmoniziranja zakona koji se primjenjuju u BiH, a posebno u oblasti krivičnog zakonodavstva.

U oblasti zdravstvene zaštite djece potrebno je i dalje raditi na provođenju mjera koje se odnose na poboljšanje kvaliteta i dostupnosti zdravstvenih usluga za djecu, trudnice i porodilje, te mjera koje se odnose na unapređenje ishrane majki i djece, sveobuhvatniju zdravstvenu zaštitu djece s poteškoćama, bolju zaštitu djece od zaraznih bolesti, i na provođenju posebnih zdravstvenih mjera koje se odnose na romsku djecu.

U oblasti obrazovanja i dalje je potrebno poboljšati primjenu Okvirnog zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju i Okvirnog zakona o osnovnom i srednjem obrazovanju, te poboljšati primjenu mjera na sprečavanju diskriminacije, a posebno mjera za obuhvat romske djece svim nivoima obrazovanja, te provođenje mjera vezanih za napuštanje obrazovanja romske djece.

U oblasti socijalne zaštite djece također je potrebno nastaviti s provođenjem mjera kojim se poboljšava dostupnost i kvalitet usluga socijalne i dječije zaštite, posebno u oblasti vaninstitucionalnog zbrinjavanja djece, te bolje zaštite socijalno isključene djece, posebno Roma, bolje podrške djeci s poteškoćama, te uspostaviti modele za različite oblike zbrinjavanja i vaninstitucionalnog zbrinjavanja djece. Uspostaviti mehanizam za povećanje finansijske podrške djeci (dječiji dodatak i druga primanja koja pripadaju djeci, odnosno porodicama s djecom, odnosno ustanoviti socijalni minimum koji je dostatan za osnovne potrebe porodica s djecom).

Kada su u pitanju posebni oblici zaštite djece, potrebno je intenzivirati i nastaviti provoditi mjere usmjerene na zaštitu djece od zloupotrebe opojnih droga, duhana i alkohola, nastaviti s mjerama na suzbijanju nasilja nad djecom, maloljetničkog prestupništva i poboljšati primjenu alternativnih mjera, nastaviti s aktivnostima usmjerenim na prodaju djece, dječiju prostituciju i pornografiju te edukativnim i promotivnim aktivnostima kojima je cilj jačanje svijesti javnosti o problemima s kojim se suočavaju ranjive grupe (Romi, izbjeglice, azilanti, stranci, djeca bez pratnje...).

Prioritetno je također poboljšati provođenje aktivnosti u kojima su postignuti najbolji rezultati u provođenju mjera Akcionog plana, a koje su se odnosile na finansiranje – stvaranje uvjeta za ostvarivanje plana, prikupljanje podataka i drugih pokazatelja i planiranje, edukaciju i stvaranje lokalnih resursa.

V OPĆI I SPECIFIČNI CILJEVI AKCIONOG PLANA

Na osnovu prezentirane ocjene stanja i preporuka Komiteta za prava djeteta i preporuka ostalih međunarodnih tijela, u okviru ovog Akcionog plana za 2015–2018. predložen je jedan opći cilj i osam specifičnih ciljeva.

OPĆI CILJ

Realizacija specifičnih ciljeva i datih mjera za 2015–2018. godinu radi provođenja Konvencije o pravima djeteta, uz poštivanje preporuka Komiteta za prava djeteta i ostalih međunarodnih, UN-ovih, Vijeća Evrope i drugih instrumenata koji se odnose na zaštitu prava djeteta, kao i mjera iz prethodnog Akcionog plana koje nisu provedene

Iz općeg cilja izdvaja se **osam specifičnih ciljeva** koji se odnose na sljedeće:

- A Unaprijediti zakone u BiH, politike, strategije, koordinaciju i izvještavanje radi poboljšanja implementacije općih mjera iz Konvencije o pravima djeteta
- B Unaprijediti ambijent za implementaciju općih principa Konvencije o pravima djeteta u vezi s nediskriminacijom, najboljim interesom djeteta i poštivanjem mišljenja djeteta
- C Osigurati uvjete za potpunu primjenu građanskih prava i sloboda djece i uspostaviti specifične mehanizme za zaštitu prava i sloboda
- D Unaprijediti mehanizme zaštite djece i jačanje svijesti radi sprečavanja i suzbijanja nasilja nad djecom
- E Jačati kapacitete porodice i ukupnog društvenog ambijenta za ostvarivanje socijalne i zdravstvene zaštite, kao i obrazovanja, radi implementacije prava djece lišene porodičnog okruženja
- F Osigurati mehanizme za primjenu zaštite prava djece s poteškoćama i ukupne zaštite djece i životnog standarda
- G Sistem odgoja i obrazovanja učiniti pravičnim i dostupnim za razvoj potencijala djeteta/učenika kroz visokokvalitetne, prilagođene i sveobuhvatne usluge
- H Osigurati mehanizme zaštite ranjivih grupa s posebnom pažnjom posvećenom djeci izbjeglicama, djeci migrantima, djeci s ulice, djeci u sukobu sa zakonom i drugoj djeci

VI SPECIFIČNI CILJEVI I MJERE

A) **SPECIFIČNI CILJ: Unaprijediti zakone u BiH, politike, strategije, koordinaciju i izvještavanje radi poboljšanja implementacije općih mjera iz Konvencije o pravima djeteta**

a) **Opće mjere implementacije**

[članovi 4, 42. i 44, stav 6. Konvencije o pravima djeteta]

A.1 Unapređenje zakonskog okvira

Općenito se može reći da je većina zakona u BiH usklađena s odredbama Konvencije, ali ne postoji sveobuhvatno zakonodavstvo vezano za dječija prava na državnom nivou čime bi se postigao potpun i direktan učinak Konvencije u državnom zakonodavstvu.

Zbog složenosti političke i administrativne organizacije BiH (2 entiteta, 10 kantona i Distrikt), nedostatak takvog zakonodavstva rezultira nedosljednostima u implementaciji prava djeteta širom njene teritorije, pri čemu su djeca u sličnim situacijama podložna varijacijama u ispunjavanju njihovih prava, zavisno od područja na kojem su nastanjena.

Pored usklađivanja zakonodavstva sa Zakonom o zabrani diskriminacije u BiH, potrebno je voditi aktivnosti na unapređenju krivičnog zakonodavstva, usklađivanju zakona koji reguliraju nasilje u porodici i oblast socijalne zaštite i zaštite porodica s djecom, usklađivanju zakona koji reguliraju pravnu pomoć, ali i na usklađivanju zakonskih akata koji reguliraju odredbe u vezi s definicijom djeteta.

Radi unapređenja zakonskog okvira u Bosni i Hercegovini, predlaže se 11 mjera.

Mjera 1.	Izrada inicijative za donošenje sveobuhvatnog zakona o pravima djece na nivou BiH, koji u potpunosti utjelovljuje principe i odredbe Konvencije i njenih fakultativnih protokola i koji pruža jasne smjernice za njihovu dosljednu primjenu na cijeloj teritoriji BiH
<i>Nosioci posla:</i>	<i>Ministarstvo za ljudska prava BiH i Ministarstvo pravde BiH</i>
<i>Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>Vlade entiteta i Brčko Distrikta</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015. godina</i>
<i>Indikator:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Podnesena inicijativa</i> - <i>Status inicijative u skladu s dostavljenim mišljenjima vlada</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla i donatorskih sredstava</i>

Usklađivanje zakonodavstva u BiH sa Zakonom o zabrani diskriminacije iz 2009. je neadekvatno, što je rezultiralo ograničenom praktičnom primjenom, koja se očituje u nekoliko registriranih tužbi zbog diskriminacije i niskim nivoom javne svijesti o pravnim lijekovima koji su dostupni u slučajevima diskriminacije.

Nisu preduzete daljnje mjere kako bi zakonodavstvo bilo sistematično usklađeno sa zahtjevima iz Zakona o zabrani diskriminacije.

Mjera 2.	Izrada inicijative za pokretanje aktivnosti na sistematičnom usklađivanju zakonodavstva sa zahtjevima iz Zakona o zabrani diskriminacije
<i>Nosioci posla:</i>	<i>Ministarstvo za ljudska prava BiH i Ministarstvo pravde BiH</i>
<i>Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>Vlade entiteta i Brčko Distrikta</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015. godina</i>
<i>Indikator:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Podnesena inicijativa</i> - <i>Status inicijative u skladu s dostavljenim mišljenjima vlada</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla</i>

A.1.1 Unapređenje krivičnog zakonodavstva

Postojeće krivične zakone u entitetima i Brčko Distriktu potrebno je harmonizirati s novim međunarodnim standardima koji su utvrđeni u okviru Lanzarote konvencije i Konvencije o pravima djeteta i njenim fakultativnim protokolima. U ovom objašnjenju navedeni su dijelovi preporuka i naznačeni standardi na osnovu kojih je potrebno pokrenuti proces usklađivanja važećih krivičnih zakona u BiH.

Mjera 3. Usklađivanje zakonodavstva s Lanzarote konvencijom

Postojeći pravni sistem zaštite djece od seksualne zloupotrebe i iskorištavanja u Bosni i Hercegovini nije na potrebnom nivou, posebno u oblasti krivično-pravne zaštite, zbog čega je neophodno pristupiti njegovom usklađivanju s međunarodnim standardima, kao i njihovoj harmonizaciji unutar same države.

Izmjene i dopune krivično-pravnog zakonodavstva trebale bi ići u pravcu:

Izmjene i dopune Krivičnog zakona FBiH:

- Definiciju djeteta uskladiti s UN-ovom Konvencijom o pravima djeteta i Konvencijom o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja, kao osobe do navršenih 18 godina starosti.
- Povećati starosnu granicu za pristanak djeteta na spolni odnos, na 16 godina.
- Nema zastare krivičnog gonjenja za krivična djela protiv spolne slobode i morala, učinjena na štetu djeteta.
- Pooštriti kaznenu politiku za krivična djela protiv spolne slobode i morala, prije svega podići minimalne kazne.
- Uvesti dodatne sigurnosne mjere koje se mogu izreći počiniocima krivičnih djela (posebno onih koja se odnose na nasilje nad djecom): obavezno liječenje – psihosocijalni tretman počinioca, zabrana približavanja i komunikacije s određenom osobom, udaljenje iz zajedničkog domaćinstva, zabrana obavljanja poziva, djelatnosti ili funkcije koja se dovodi u vezu s djecom.
- Ukinuti sva zakonom utvrđena ograničenja za pojedine profesije u pogledu krivične odgovornosti za neprijavlivanje krivičnih djela protiv spolne slobode i morala a koja su učinjena na štetu djeteta.
- Ukinuti mogućnost amnestije i pomilovanja za pravosnažno osuđene počinioce krivičnog djela seksualnog nasilja nad djecom.
- Utvrditi obavezu postojanja jedinstvene evidencije počinilaca krivičnog djela seksualnog

nasilja nad djecom i omogućiti ustanovama i drugim pravnim osobama, čija je djelatnost neposredno vezana za rad s djecom, dobijanje/provjeru podataka o krivičnom kažnjavanju kandidata koje zapošljavaju.

- Definirati krivično djelo „trgovine ljudima“ u skladu s Palermo protokolom.

Izmjene i dopune Krivičnog zakona RS:

- Definiciju djeteta uskladiti s UN-ovom Konvencijom o pravima djeteta i Konvencijom o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja, kao osobe do navršениh 18 godina starosti.
- Povećati starosnu granicu za pristanak djeteta na spolni odnos, na 16 godina.
- Pooštriti kaznenu politiku za krivična djela protiv spolne slobode i morala, prije svega podići minimalne kazne.
- Uvesti dodatne sigurnosne mjere koje se mogu izreći počiniocima krivičnih djela (posebno onih koja se odnose na nasilje nad djecom): zabrana obavljanja poziva, djelatnosti ili funkcije koja se dovodi u vezu s djecom.
- Ukinuti sva zakonom utvrđena ograničenja za pojedine profesije u pogledu krivične odgovornosti za neprijavlivanje krivičnih djela protiv spolne slobode i morala a koja su učinjena na štetu djeteta.
- Ukinuti mogućnost amnestije i pomilovanja za pravosnažno osuđene počinioce krivičnog djela seksualnog nasilja nad djecom.
- Utvrditi obavezu postojanja jedinstvene evidencije počinilaca krivičnog djela seksualnog nasilja nad djecom i omogućiti ustanovama i drugim pravnim osobama, čija je djelatnost neposredno vezana za rad s djecom, dobijanje/provjeru podataka o krivičnom kažnjavanju kandidata koje zapošljavaju.

<i>Nosioci posla:</i>	<i>Ministarstvo pravde BiH</i>
<i>Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>Entitetska ministarstva pravde</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015/2016.</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Izvršene izmjene i dopune krivičnog zakonodavstva entiteta</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla i donatorskih sredstava</i>

Mjera 4. Usklađivanje krivičnog zakonodavstva s preporukama Komiteta za prava djeteta

- Podnijeti inicijativu za izmjenu postojećih krivičnih zakona (KZ) kako bi se medijima i novinarima uvela zabrana objavljivanja ličnih podataka djece i kako bi se osigurale primjerene kazne za takvo djelo;
- Podnijeti inicijativu za izmjenu postojećih KZ radi uvođenja izričite zabrane za tjelesno kažnjavanje djece u svim sredinama, uključujući i porodično okruženje, na cijeloj teritoriji države;
- Podnijeti inicijativu za izmjenu postojećih KZ radi osiguranja efikasnog kažnjavanja počinioca seksualnog iskorištavanja djece i djela zlostavljanja, kao i osiguranja pomoći žrtvama i svjedocima i njihove zaštite;
- Podnijeti inicijativu za izmjenu postojećih KZ kako bi se osiguralo da povreda odredaba Fakultativnog protokola o regrutiranju i uključivanju djece u neprijateljstva bude izričito okarakterizirana kao krivično djelo;
- Podnijeti inicijativu za izmjene i dopune krivičnih zakona (zakonske mjere) kako bi osobe koje

iskorištavaju djecu kroz prisilno prosjačenje bile podvrgnute krivičnim sankcijama;

- Podnijeti inicijativu za izmjene i dopune KZ radi osiguranja primjerenih sankcija za počinioce djela u vezi s trgovinom ljudima, posebno onih koja uključuju djecu žrtve;
- Podnijeti inicijativu za izmjenu i dopunu postojećih zakona kako bi se osiguralo da dob žrtve nikada ne predstavlja razlog za poništenje njenog iskaza;
- Podnijeti inicijativu za izmjene i dopune postojećeg KZ Federacije BiH radi inkriminiranja radnje trgovine ljudima u skladu s Palermo protokolom.

<i>Nosioci posla:</i>	<i>Ministarstvo pravde BiH</i>
<i>Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>Entitetska ministarstva pravde</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015/2016.</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Izvršene izmjene i dopune krivičnog zakonodavstva</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla i donatorskih sredstava</i>

A.1.2 Usklađivanje zakona koji reguliraju nasilje u porodici i oblast socijalne zaštite i zaštite porodica s djecom

Mjera 5.	Podnijeti inicijativu o usklađivanju zakonodavstva o nasilju u porodici na cijeloj teritoriji države
<i>Nosioci posla:</i>	<i>Agencija za ravnopravnost spolova BiH</i>
<i>Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>Gender centri entiteta</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015.</i>
<i>Indikator:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative u skladu s dostavljenim mišljenjima vlasti</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla i donatorskih sredstava</i>

Mjera 6.	Podnijeti inicijativu za donošenje zakona koji izričito zabranjuju svako tjelesno kažnjavanje djece u svim postavkama, uključujući i kažnjavanje kod kuće
<i>Nosioci posla:</i>	<i>Vijeće za djecu BiH</i>
<i>Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>Ministarstvo pravde BiH i ministarstva pravde entiteta i Pravosudna komisija Brčko Distrikta</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015.</i>
<i>Indikator:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative u skladu s dostavljenim mišljenjima vlasti</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla i donatorskih sredstava</i>

Mjera 7.	Izrada inicijative za izmjene i dopune entitetskih i kantonalnih zakona u oblasti socijalne zaštite i zaštite porodica s djecom u sljedećem: <ul style="list-style-type: none"> ➤ U FBiH djecu koja su žrtve bilo kojeg oblika nasilja, zlostavljanja, eksploatacije i zanemarivanja, te djecu u riziku od navedenog, prepoznati kao korisnike prava iz oblasti socijalne zaštite ➤ Podnijeti inicijativu za izmjene i dopune postojećeg Zakona o socijalnoj zaštiti Republike Srpske u skladu s Palermo protokolom ➤ U HNK-u, Herceg-bosanskom kantonu i Posavskom kantonu donijeti zakone o zaštiti porodica s djecom ➤ U Zakonu o socijalnoj zaštiti RS-a uskladiti definiciju djeteta „žrtve trgovine“, kao korisnika socijalne zaštite, s Palermo protokolom
Nosioci posla:	Ministarstvo za ljudska prava BiH, Ministarstvo civilnih poslova BiH
Uključene institucije za provođenje:	Entitetska ministarstva socijalne politike/zaštite
Rok:	2015/2016.
Indikator:	- Izrađena inicijativa - Status inicijative u skladu s dostavljenim mišljenjima vlasti
Budžet:	Iz postojećeg budžeta nosioca posla i donatorskih sredstava

S obzirom da je na prostoru BiH potrebno usaglasiti minimalan okvir za socijalnu zaštitu porodica s djecom te da je ova oblast uređena na nivou entiteta i kantona i Brčko Distrikta, potrebno je postojeće propise analizirati i predložiti njihovo usaglašavanje.

Mjera 8.	Izrada inicijative za usaglašavanje propisa kojim se regulira odgovarajuće finansiranje i socijalne beneficije za djecu i njihove porodice (kako bi se socijalna podrška i pomoć zasnivali na potrebama djece) na cijeloj teritoriji BiH u skladu s prihvaćenim međunarodnim standardima
Nosioci posla:	Ministarstvo za ljudska prava BiH i Ministarstvo civilnih poslova BiH
Uključene institucije za provođenje:	Entitetska ministarstva socijalne politike/zaštite i nadležni odjel BD-a
Rok:	2016.
Indikator:	- Izrađena inicijativa - Status inicijative u skladu s dostavljenim mišljenjima vlasti
Budžet:	Iz postojećeg budžeta nosioca posla i donatorskih sredstava

A.1.3 Usklađivanje zakona koji reguliraju pravnu pomoć

Zakon o ostvarivanju prava na besplatnu pravnu pomoć donesen je u Republici Srpskoj, Brčko Distriktu i osam kantona u Federaciji BiH (Tuzlanski, Posavski, Zeničko-dobojski, Zapadnohercegovački, Unsko-sanski, Bosansko-podrinjski, Hercegovačko-neretvanski i Sarajevski kanton).

Mjera 9.	Pokrenuti inicijativu za hitno usvajanje Zakona o ostvarivanju prava na besplatnu pravnu pomoć u preostala dva kantona u Federaciji BiH u kojima nije donesen (Srednjobosanski kanton i Kanton 10 – Livanjski)
Nosioci posla: Uključene institucije za provođenje:	Ministarstvo pravde BiH Ministarstvo pravde Federacije BiH
Rok:	2015.
Indikator:	- Izrađena inicijativa - Status inicijative u skladu s dostavljenim mišljenjima vlasti
Budžet:	Iz postojećeg budžeta nosioca posla

Mjera 10.	Podnijeti inicijativu za donošenje zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u građanskim stvarima koji bi precizno regulirao postupke domaćih organa po Konvenciji o ostvarivanju alimentacionih zahtjeva u inostranstvu
Nosioci posla: Uključene institucije za provođenje:	Ministarstvo pravde BiH
Rok:	2015/2016.
Indikator:	- Izrađena inicijativa - Status inicijative u skladu s dostavljenim mišljenjima vlasti
Budžet:	Iz postojećeg budžeta nosioca posla i donatorskih sredstava

A.1.4 Usklađivanje zakonskih akata koji reguliraju odredbe u vezi s definicijom djeteta

Mjera 11.	Usvojiti jasne odredbe u zakonskim aktima i javnim politikama o definiciji djeteta u skladu s Konvencijom o pravima djeteta
Nosioci posla: Uključene institucije za provođenje:	Ministarstvo pravde BiH i Ministarstvo za ljudska prava BiH Entitetska ministarstva pravde, Pravosudna komisija Brčko Distrikta
Rok:	2015.
Indikator:	Usvojene odredbe
Budžet:	Iz postojećeg budžeta nosioca posla i donatorskih sredstava

A.2 Sveobuhvatna politika i strategija

Radi kontinuiranih aktivnosti na provođenju Konvencije o pravima djeteta i njenih fakultativnih protokola, donesen je Akcioni plan za djecu BiH (2015–2018), a da bi se spriječila i suzbila zloupotreba opojnih droga u Bosni i Hercegovini pripremljena je Strategija nadzora nad opojnim drogama u BiH s akcionim planovima.

<p>Mjera 1.</p> <p><i>Nosioci posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Osigurati adekvatne ljudske, tehničke i finansijske resurse kako bi provođenje ovog Akcionog plana bilo ostvareno na sveobuhvatan i dosljedan način na cijeloj teritoriji BiH</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH, Vijeće ministara BiH, vlade entiteta i Distrikta</i></p> <p><i>Lokalna zajednica</i></p> <p><i>Kontinuirano, u skladu s rokovima datim za svaku mjeru u AP-u</i></p> <p><i>Izveštaji o provođenju AP-a, godišnji i završni</i></p> <p><i>Planiran budžet po aktivnostima na godišnjem nivou nosioca posla i uključenih institucija za provođenje</i></p>
<p>Mjera 2.</p> <p><i>Nosioci posla:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Usvajanje i provođenje aktivnosti utvrđenih Strategijom nadzora nad opojnim drogama u BiH (2015–2020) i akcionim planovima</p> <p><i>Ministarstvo sigurnosti BiH</i></p> <p><i>2015.</i></p> <p><i>Usvojena Strategija i izvještaji o provođenju</i></p> <p><i>U skladu sa Strategijom</i></p>

A.3 Koordinacija i izvještavanje

Radi izvršenja obaveza koje ima Bosna i Hercegovina u vezi s Konvencijom UN-a o pravima djeteta i njena dva fakultativna protokola, formirano je Vijeće za djecu BiH kao stručno, interresorno, savjetodavno i koordinirajuće tijelo Vijeća ministara Bosne i Hercegovine. Odluka o formiranju Vijeća za djecu BiH usvojena je na 30. sjednici Vijeća ministara BiH, održanoj 4. decembra 2012. godine, a Odluka o imenovanju članova Vijeća za djecu usvojena je na 67. sjednici održanoj 6. novembra 2013. godine.

U Republici Srpskoj formirano je i djeluje Vijeće za djecu RS-a, a formiranje ovakvog tijela u Federaciji BiH znatno bi unaprijedilo koordinaciju i izvještavanje u tom entitetu, posebno imajući u vidu njegovo složeno uređenje.

Mjera 1.	Osigurati potrebne finansijske i tehničke resurse za rad Vijeća za djecu BiH kako bi svoju ulogu obavljalo na efikasan način
<i>Nosioci posla:</i>	<i>Vijeće ministara BiH i</i>
<i>Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>Ministarstvo za ljudska prava BiH</i>
<i>Rok:</i>	<i>Kontinuirano</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Izdvojena potrebna finansijska sredstva, na godišnjem nivou, za rad Vijeća za djecu</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Iz budžeta MLJPI-ja predviđeno je u 2015. godini 50.000 KM za provođenje mjera koje se odnose na Vijeće za djecu, ali će u izvore finansiranja biti uključena i donatorska sredstva</i>

Mjera 2.	Podnijeti inicijativu za izmjenu sistematizacije radnih mjesta u MLJPI-ju BiH radi uspostave odjela za prava djeteta u okviru Sektora za ljudska prava¹, kako bi se ojačala uloga i vodstvo MLJPI-ja u zagovaranju prava djeteta, formuliranju politike, praćenju implementacije programa i mobilizaciji resursa za djecu
<i>Nosioci posla:</i>	<i>Ministarstvo za ljudska prava BiH i</i>
<i>Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>Vijeće ministara BiH</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015.</i>
<i>Indikator:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative u skladu s dostavljenim mišljenjima vlasti</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla</i>

2 Komitet preporučuje da država članica odmah preduzme mjere kako bi aktivirala Vijeće za djecu BiH i uspostavila sektor za ljudska prava djece u okviru Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice. Dalje preporučuje da država članica razmotri mogućnost da Vijeće za djecu, ili novi sektor za ljudska prava djece, ili neko drugo odgovarajuće tijelo, bude zaduženo za koordinaciju i ocjenu provođenja Konvencije i njena dva fakultativna protokola i da mu pruži kadrovska, tehnička i finansijska sredstva i ovlaštenja u okviru Vlade za efikasno provođenje svog mandata.

Mjera 3.	Izrada godišnjeg izvještaja o provođenju Akcionog plana za djecu BiH (2015–2018) koji se dostavlja na usvajanje Vijeću ministara BiH
<i>Nosioci posla:</i>	<i>Vijeće za djecu BiH</i>
<i>Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>Sve nadležne institucije za provođenje ove mjere</i>
<i>Rok:</i>	<i>Svake godine – januar naredne za prethodnu godinu</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Izveštaj je izrađen i usvojilo ga je Vijeće ministara BiH</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla i donatorskih sredstava</i>

Mjera 4.	Podnijeti inicijativu za formiranje vijeća za djecu u Federaciji BiH
<i>Nosioci posla:</i>	<i>Vijeće za djecu BiH</i>
<i>Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>Vlada Federacije BiH</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015.</i>
<i>Indikator:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative u skladu s dostavljenim mišljenjima vlasti</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla</i>

A.4 Raspodjela sredstava

Generalno se može zaključiti da postoje praznine između legislative i njenog provođenja i nedovoljni budžeti koji se alociraju za djecu.

Iz budžeta entiteta izdvajaju se značajna sredstva za socijalnu zaštitu, ali je većina tih izdataka za korisnike u vezi s ratnim statusom osoba, što je rezultiralo nedostatkom sredstava za druge osobe koje su ugrožene i sa sličnim ili višim nivoom potreba, uključujući djecu i njihove porodice. Postoje značajne razlike u dostupnosti socijalne pomoći u različitim područjima države.

U oblasti socijalne zaštite djece i porodica u FBiH prisutne su razlike, s različitim nivoima pogodnosti od kantona do kantona. Zakon o socijalnoj zaštiti u FBiH propisuje da su kantoni zaduženi za daljnju regulaciju i finansiranje prava i beneficija za porodice s djecom. Zbog razlika u javnoj finansijskoj situaciji, neke beneficije su i dalje nepristupačne korisnicima, npr. dječiji dodatak je predviđen u pet od deset kantona. Iznos dječijeg dodatka razlikuje se po kantonima (najniži 9,70 KM, a najviši 50 KM).

Također, u Republici Srpskoj je nedavno došlo do smanjenja visine dječijeg doplatka.

<p>Mjera 1.</p> <p><i>Nosioci posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Podnijeti inicijativu za programsko budžetiranje, obezbjeđivanje budžeta koji adekvatno uzimaju u obzir potrebe sve djece na svim nivoima vlasti u državi (entitetski, Distrikta, kantonalni, općinski), osiguranje vidljivosti djece u budžetu s jasno dodijeljenim sredstvima za potrebe i zadovoljavanje prava sve djece u relevantnim sektorima i uspostavljanje sistema monitoringa</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH i Vijeće ministara BiH</i></p> <p><i>Ministarstvo civilnih poslova, vlade entiteta i Distrikta, entitetska ministarstva finansija i nadležni odjel Distrikta</i></p> <p><i>2015/2016.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative u skladu s dostavljenim mišljenjima vlasti</i> <p><i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla</i></p>
<p>Mjera 2.</p> <p><i>Nosioci posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Podnijeti inicijativu za uspostavu mehanizma za praćenje i ocjenu adekvatnosti, djelotvornosti i pravednosti u raspodjeli sredstava izdvojenih za provođenje Konvencije o pravima djeteta</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH</i></p> <p><i>Vlade entiteta, kantona i Distrikta</i></p> <p><i>2016/2017.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative u skladu s dostavljenim mišljenjima vlasti</i> <p><i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla</i></p>
<p>Mjera 3.</p> <p><i>Nosioci posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Razvijanje vještina zaposlenih u entitetskim, kantonalnim institucijama i lokalnim upravama za planiranje i upravljanje budžetom usmjerenim na potrebe djece i porodica (seminari i sl.)</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH</i></p> <p><i>Resursi NVO „Snažniji glas za djecu“</i></p> <p><i>2016/2017.</i></p> <p><i>Broj održanih seminara i educiranog kadra</i></p> <p><i>Donatorska sredstva</i></p>

A.5 Prikupljanje podataka

Evidentan je nedostatak statističkih podataka koji se odnose na primjenu Konvencije kao i nedostatak jasne podjele odgovornosti za prikupljanje, konsolidaciju i analizu podataka između različitih državnih tijela.

Uspostavljena *DevInfo* baza podataka ne uključuje nikakav proces osiguranja kvaliteta za provjeru pouzdanosti podataka.

Kada je u pitanju oblast dječije zaštite na nivou BiH i entiteta, još uvijek nije izgrađen jedinstven sistem prikupljanja svih potrebnih pokazatelja kako bi se adekvatno pratila oblast prava djece, posebno pokazatelja koji se odnose na ispunjavanje međunarodnih obaveza BiH, i to u različitim oblastima kojima se štite prava djece u BiH.

Mjera 1.	Podnijeti inicijativu za uspostavu koordiniranog sistema za sveobuhvatno prikupljanje, čuvanje i analizu podataka kojim će biti pokrivena sva djeca (do 18 godina) i koji će biti razvrstani po kategorijama kojima je potrebna posebna zaštita. Podatke treba prikupljati po dobi, spolu, nacionalnoj pripadnosti, invalidnosti, socio-ekonomskom statusu i geografskom položaju
<i>Nosioci posla:</i>	<i>Ministarstvo za ljudska prava BiH, Ministarstvo civilnih poslova, Ministarstvo pravde, Ministarstvo sigurnosti</i>
<i>Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>Nadležne entitetske vlasti</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015/2016.</i>
<i>Indikator:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative u skladu s dostavljenim mišljenjima vlasti</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla</i>

A.6 Nezavisno praćenje

Odjel za praćenje prava djece pri Instituciji ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine i Ombudsmen za djecu u Republici Srpskoj počeli su s radom polovinom 2009. godine. Nadležni na svim nivoima vlasti nisu ispoštovali brojne preporuke ovih nezavisnih mehanizama, uključujući i preporuke UN-ovog Komiteta za prava djeteta.

Mjera 1.	Preduzeti potrebne aktivnosti kako bi se osiguralo da Odjel za praćenje prava djece pri Instituciji ombudsmena za ljudska prava BiH i Ombudsmen za djecu u Republici Srpskoj imaju odgovarajuće ljudske, tehničke i finansijske resurse, kao i imunitete koji su im potrebni da bi efikasno funkcionirali (uključujući i rješavanje pritužbi djece na brz i djeci prilagođen način) kao i za osiguravanje adekvatnog praćenja preporuka koje daje Vijeće za djecu. Odgovarajući ljudski resursi podrazumijevaju multidisciplinarni tim (pravnici, psiholozi, socijalni radnik, pedagog itd.)
<i>Nosioci posla:</i>	<i>Institucija ombudsmena za ljudska prava BiH</i>
<i>Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>Vijeće ministara BiH, Vlada RS-a</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015/2016.</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Osigurani odgovarajući ljudski, tehnički i finansijski resursi</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Nosilac posla treba planirati budžet u skladu s planiranim resursima</i>
Mjera 2.	Podsticati angažman NVO-a u pogledu praćenja stanja prava djece u BiH
<i>Nosioci posla:</i>	<i>Vijeće za djecu BiH</i>
<i>Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>Mreža „Snažniji glas za djecu“</i>
<i>Rok:</i>	<i>Kontinuirano</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Izveštaji i analize o stanju prava djece u BiH</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Donatorska sredstva</i>

A.7 Širenje i podizanje svijesti

Na osnovu istraživanja koje su vršile nevladine organizacije, postoji nedovoljno poznavanje Konvencije među djecom. Zato treba nastaviti povećavati medijski angažman u podizanju svijesti o Konvenciji na način prilagođen djeci, posebno kroz veću upotrebu štampe, radija, televizije, interneta i drugih medija, kao i aktivno učešće djece u javnim terenskim aktivnostima.

Mjera 1.	Povećati medijski angažman u podizanju svijesti o Konvenciji na način prilagođen djeci, a posebno kroz edukativne radionice po školama
<i>Nosioci posla:</i>	<i>Institucija ombudsmena za ljudska prava BiH</i>
<i>Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>Odjel za praćenje prava djece pri Instituciji ombudsmena za ljudska prava BiH, Ombudsmen za djecu u Republici Srpskoj, Vijeće za djecu BiH – predstavnici NVO-a i akademske zajednice</i>
<i>Rok:</i>	<i>Kontinuirano</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Broj emisija na različitim medijima koje su posvećene tematici ove mjere, broj edukativnih radionica u školama</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla i donatorskih sredstava</i>
Mjera 2.	Realizirati promotivno-edukativne kampanje o dječijim pravima i prihvatanju različitosti, prilagođene različitim ciljnim grupama (djeci, roditeljima, profesionalnoj javnosti, široj zajednici)
<i>Nosioci posla:</i>	<i>Vijeće za djecu BiH</i>
<i>Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>Institucija ombudsmena za ljudska prava BiH i Ombudsmen za djecu u Republici Srpskoj i Mreža „Snažniji glas za djecu“</i>
<i>Rok:</i>	<i>Kontinuirano</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Broj kampanja</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Donatorska sredstva</i>

A.8 Obuke

Iako su organizirane obuke i obrazovne aktivnosti vezane za Konvenciju u pravosudnim organima, za policijske službenike i državne službenike većinu obuka organiziraju nevladine organizacije uz podršku međunarodnih donatora. Međutim, upitna je primarna odgovornost za pružanje adekvatne i sistematične obuke i/ili senzibilizacije o dječijim pravima za one grupe profesionalaca koje rade s djecom i za djecu, gdje spadaju policijski službenici, parlamentarci, sudije, advokati, zdravstveni radnici, nastavnici, vaspitači, školska administracija i drugi profesionalci po potrebi.

Mjera 1.	Pružiti adekvatne i sistematične obuke o pravima djeteta svim profesionalcima koji rade s djecom i za djecu (policijski službenici, parlamentarci, sudije, tužioc, advokati, zdravstveni radnici, nastavnici, vaspitači, školska administracija i dr.) i uspostaviti certificiranje programa obuka
<i>Nosioci posla:</i>	<i>Vijeće za djecu BiH</i>
<i>Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>Ministarstvo za ljudska prava BiH, Ministarstvo pravde, Ministarstvo sigurnosti, NVO</i>
<i>Rok:</i>	<i>Kontinuirano</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Broj obuka</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla i donatorskih sredstava</i>
Mjera 2.	Inicirati izradu politika zaštite djece i etičkih kodeksa zaposlenika za sve institucije koje rade direktno s djecom (s prijedlogom za obaveznu obuku o njima)
<i>Nosioci posla:</i>	<i>Vijeće za djecu BiH</i>
<i>Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>Ministarstvo za ljudska prava BiH, Ministarstvo pravde, Ministarstvo sigurnosti, NVO</i>
<i>Rok:</i>	<i>Kraj 2015. godine</i>
<i>Indikator:</i>	<i>- Podnesena inicijativa - Dostavljena mišljenja vlada</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla i donatorskih sredstava</i>

A.9 Saradnja s civilnim društvom

Razvijanje saradnje s civilnim društvom, odnosno zakonsko uređivanje pitanja registracije i rada nevladinih organizacija uređuje se Zakonom o udruženjima i fondacijama BiH i entiteta, ali i zakonima koji reguliraju finansijski sektor. Kada je u pitanju ova oblast, novina je da je Vijeće ministara BiH zaključilo Generalni protokol o saradnji s navladinim organizacijama. Ipak, potrebno je nastaviti s razvijanjem standardiziranog pristupa u razvoju saradnje i partnerstva s nevladinim organizacijama i na promoviranju pravne regulacije partnerstva s nevladinim organizacijama, pogotovo s organizacijama koje su dale veliki doprinos u promociji i zagovaranju bolje zaštite djece u BiH.

Nevladine organizacije, iako imaju važnu ulogu u pružanju usluga zaštite djece, i dalje zavise od međunarodnih donatora i ostaju izložene istim poreskim obavezama kao i privatni subjekti orijentirani na ostvarivanje profita, što pogoršava ograničenost resursa s kojim se već suočavaju.

Mjera 1.	Podnijeti inicijativu za osiguranje povoljnijih uvjeta rada civilnom društvu i nevladinim organizacijama kroz niže poreske stope i osiguranje budžetskih sredstava na svim nivoima vlasti za finansiranje programa NVO-a u oblasti promocije i zaštite prava djece
<i>Nosioci posla:</i>	<i>Vijeće za djecu BiH</i>
<i>Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>Vijeće ministara, vlade entiteta, Distrikta, kantona</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015/2016.</i>
<i>Indikator:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative u skladu s dostavljenim mišljenjima vlasti</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla</i>

A.10 Dječija prava i poslovni sektor

Međunarodni standardi za zaštitu ljudskih prava, zaštitu okoliša i drugi standardi nisu adekvatno praćeni, štice i ispunjeni kako bi se osiguralo da ne utječu negativno na osobe, uključujući i djecu, porodice i zajednice. Pitanja koja se odnose na utjecaj poslovnih aktivnosti na životnu sredinu i zdravlje nisu riješena na transparentan način koji omogućava javnosti da bude informirana i kao takva da pažljivo prati i učestvuje u tome. UN-ov Komitet za prava djeteta je 2013. godine donio Opći komentar broj 16 o obavezama države u pogledu utjecaja poslovnog sektora na prava djeteta. Mjere koje se predlažu treba posmatrati u svjetlu Rezolucije 8/7 i 17/4 Vijeća za ljudska prava, gdje se navodi da prava djeteta treba imati u vidu kada se istražuje odnos između ekonomije i ljudskih prava.

Mjera 1.	Prevesti Opći komentar broj 16 o obavezama države u pogledu utjecaja poslovnog sektora na prava djeteta, promovirati ga i učiniti ga dostupnim poslovnom sektoru u BiH
<i>Nosioci posla:</i>	<i>Ministarstvo za ljudska prava BiH</i>
<i>Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>Vijeće za djecu BiH, Ministarstvo pravde, ministarstva zadužena za zaštitu okoliša, trgovine, ekonomskih odnosa, NVO</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015.</i>
<i>Indikator:</i>	<i>- Preveden Opći komentar, objavljen na web-stranicama nadležnih ministarstava</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla</i>
Mjera 2.	Podnijeti inicijativu u vezi s ispitivanjem i prilagođavanjem zakonodavnog okvira (u građanskom, krivičnom i upravnom pravu) kako bi se osigurala pravna odgovornost preduzeća i njihovih podružnica (koje posluju ili se njima rukovodi s teritorije BiH) vezano za kršenje ljudskih prava, posebno prava djeteta
<i>Nosioci posla:</i>	<i>Vijeće za djecu BiH, u partnerstvu sa NVO</i>
<i>Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>Ministarstvo pravde, ministarstva zadužena za zaštitu okoliša, trgovine, ekonomskih odnosa, NVO</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015.</i>
<i>Indikator:</i>	<i>- Izrađena inicijativa - Status inicijative u skladu s dostavljenim mišljenjima vlasti</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla</i>

B) SPECIFIČNI CILJ: Unaprijediti ambijent za implementaciju općih principa Konvencije o pravima djeteta u vezi s nediskriminacijom, najboljim interesom djeteta i poštivanjem mišljenja djeteta

B. Opći principi

[članovi 2, 3, 6. i 12. Konvencije]

B.1 Nediskriminacija

Radi sprečavanja rasne diskriminacije donesen je Zakon o zabrani diskriminacije (2009) i Revidirani akcioni plan BiH o obrazovnim potrebama Roma (2010).

Međutim, nije uveden kodeks ponašanja u vezi s diskriminacijom kojim bi se zabranilo stereotipno i stigmatizirajuće prikazivanje manjinskih i/ili etničkih grupa u medijima i nisu preduzete mjere kako bi se dalje radilo na Deklaraciji i Programu djelovanja koji su usvojeni na Svjetskoj konferenciji protiv rasizma, rasne diskriminacije, ksenofobije i netolerancije.

Nisu preduzete daljnje mjere radi podizanja svijesti javnosti o pravnim lijekovima koji su dostupni u slučajevima diskriminacije, uključujući izradu informacije o tome kako napraviti pritužbe Instituciji ombudsmena za ljudska prava u Bosni i Hercegovini, posebno u obrazovnim i zdravstvenim ustanovama, gdje se djeca često susreću s problemima diskriminacije.

Diskriminacija u kontekstu obrazovanja i dalje je prisutna, uključujući daljnje postojanje tzv. „dvije škole pod jednim krovom” i politiku monoetničkih škola u BiH gdje su razredi odvojeni po osnovu nacionalne pripadnosti.

Revidirani akcioni plan BiH o obrazovnim potrebama Roma ne implementira se na dosljedan način, kao posljedica ograničenja raspodjele budžeta, što rezultira nejednakošću u pristupu pravu na obrazovanje romske djece.

U Godišnjem izvještaju o pojavama diskriminacije u BiH za 2013. godinu, koji priprema Institucija ombudsmena za ljudska prava BiH, na str. 19. se navodi: „Imajući u vidu činjenicu da je došlo do kršenja prava djece u procesu osnovnog obrazovanja, da do završetka prvog polugodišta školske 2013/2014. godine veliki broj djece nije krenuo na nastavu u Konjević-Polju, da nije došlo do približavanja stavova različitih strana, kao ni da pokušaji posredovanja i iznalaženja rješenja putem dijaloga nisu urodili plodom, ombudsmeni su donijeli oduku o izradi specijalnog izvještaja o pravu djece na obrazovanje u Bosni i Hercegovini”, ali taj izvještaj nije urađen.

<p>Mjera 1.</p> <p><i>Nosioci posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Pokrenuti kampanje radi podizanja svijesti javnosti o pravnim lijekovima koji su dostupni u slučajevima diskriminacije, uključujući izradu informacije, prilagođenu jeziku djeteta, o tome kako napraviti pritužbe Instituciji ombudsmena</p> <p><i>Institucija ombudsmena za ljudska prava BiH</i></p> <p><i>Odjel za praćenje prava djece pri Instituciji ombudsmena za ljudska prava BiH, Ombudsmen za djecu u Republici Srpskoj</i></p> <p><i>2015. i kontinuirano</i></p> <p><i>Broj kampanja</i> <i>Izrađena informacija o tome kako napraviti pritužbe Instituciji ombudsmena</i></p> <p><i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla i donatorskih sredstava</i></p>
<p>Mjera 2.</p> <p><i>Nosioci posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu za izradu specijalnog izvještaja o pravu djece na obrazovanje u BiH</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH</i></p> <p><i>Institucija ombudsmena za ljudska prava BiH, Odjel za praćenje prava djece pri Instituciji ombudsmena za ljudska prava BiH, Ombudsmen za djecu u Republici Srpskoj</i></p> <p><i>2015.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> <p><i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla i donatorskih sredstava</i></p>
<p>Mjera 3.</p> <p><i>Nosioci posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu za osiguranje odgovarajućih mjera podrške i pravilno obučene kadrove kako bi se olakšala etnička raznolikost i integracija u školama radi prekidanja segregacije djece u školama na osnovu nacionalnosti (politika „dvije škole pod jednim krovom” i jednonacionalne škole)</p> <p><i>Ministarstvo civilnih poslova, Konferencija ministara obrazovanja BiH</i></p> <p><i>Ministarstva obrazovanja prosvjete entiteta, kantona i Distrikta</i></p> <p><i>2015.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> - <i>Izveštaj Konferencije ministara BiH o odgovarajućim mjerama podrške</i> <p><i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla</i></p>

Mjera 4.	Pokrenuti inicijativu za preduzimanje aktivnih mjera koje bi osigurale provođenje RAP-a BiH o obrazovnim potrebama Roma, uključujući i dodjelu odgovarajućih finansijskih, ljudskih i tehničkih resursa za njegovo provođenje i monitoring
Nosioci posla:	Ministarstvo za ljudska prava BiH
Uključene institucije za provođenje:	Ministarstvo civilnih poslova, ministarstva obrazovanja entiteta, kantona i Distrikta
Rok:	2015.
Indikator:	<ul style="list-style-type: none"> - Izrađena inicijativa - Status inicijative - Informacija o preduzetim aktivnim mjerama i dodijeljenim finansijskim, ljudskim i tehničkim resursima
Budžet:	Iz postojećeg budžeta nosioca posla
Mjera 5.	Pokrenuti inicijativu za unapređenje kodeksa ponašanja novinara radi uklanjanja stereotipa i stigmatizacije manjinskih i/ili etničkih grupa u medijima i njegovu potpunu primjenu
Nosioci posla:	Vijeće za djecu BiH
Uključene institucije za provođenje:	RAK i predstavnici medija
Rok:	2015.
Indikator:	<ul style="list-style-type: none"> - Izrađena inicijativa - Status inicijative
Budžet:	Iz postojećeg budžeta nosioca posla
Mjera 6.	Izraditi programe koji se odnose na Konvenciju o pravima djeteta, koje BiH treba preduzeti kako bi radila na Deklaraciji i Programu djelovanja koji su usvojeni na Svjetskoj konferenciji protiv rasizma, rasne diskriminacije, ksenofobije i srodnih oblika netolerancije
Nosioci posla:	Vijeće za djecu BiH
Uključene institucije za provođenje:	Akadska zajednica i NVO „Snažniji glas za djecu“
Rok:	2016/2017.
Indikator:	Urađeni programi i izvještaji o provođenju
Budžet:	Donatorska sredstva

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH je 30. oktobra 2012. zatražilo od vlada entiteta i Distrikta mišljenje u pogledu opravdanosti inicijative za pokretanje postupka zaključenja Fakultativnog protokola uz Konvenciju o pravima djeteta UN-a koji se odnosi na postupak po predstavkama.

Vlada Federacije BiH je 11. marta 2013. godine dala svoju saglasnost za zaključenje ovog međunarodnog ugovora, a Brčko Distrikt je dao saglasnost 18. februara 2014. godine.

Vlada Republike Srpske nije dostavila traženo mišljenje ni po ponovljenom zahtjevu MLJPI-ja.

Također, Mreža „Snažniji glas za djecu“ je, u povodu obilježavanja 25 godina Konvencije o pravima djeteta, pokrenula zagovaračke aktivnosti za potpisivanje i ratifikaciju navedenog protokola.

Mjera 7.	Nastaviti s aktivnostima na ratifikaciji Trećeg fakultativnog protokola uz Konvenciju o pravima djeteta
<i>Nosioci posla:</i>	<i>Ministarstvo za ljudska prava BiH i Vlada Republike Srpske</i>
<i>Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>Predsjedništvo BiH</i>
<i>Rok:</i>	<i>2016/2017.</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Ratificiran Treći fakultativni protokol</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla</i>

B.2 Najbolji interesi djeteta

Princip najboljeg interesa djeteta nije adekvatno primijenjen u situacijama koje se tiču djece lišene porodičnog okruženja. Konkretno, najbolji interesi djeteta nisu uzeti kao primarni prilikom reguliranja i primjene koncepta smještaja djece lišene porodičnog okruženja u različite oblike alternativne pomoći, uključujući i ustanove.

Princip najboljeg interesa djeteta, koji je općepoznat, trebalo bi na odgovarajući način ugraditi i dosljedno primjenjivati u svim zakonodavnim, upravnim i sudskim postupcima i svim politikama, programima i projektima koji se odnose na djecu i utječu na njih, posebno djecu lišenu porodičnog okruženja.

UN-ov Komitet za prava djeteta je 2013. godine donio Opći komentar broj 14 o pravu djeteta da njegov ili njen najbolji interes bude uzet u obzir kao primarni i preporučio državama da ga promoviraju u parlamentima, vladama ili pravosuđu na državnom, entitetskom i lokalnom nivou. Opći komentar mora biti preveden, uključujući verziju prilagođenu na djeci razumljiv način (treba ga učiniti dostupnim djeci). Također, treba ga integrirati u planove i programe obuke za profesionalce.

Mjera 1.	Prevesti Opći komentar broj 14 o pravu djeteta da njegov ili njen najbolji interes bude uzet u obzir kao primarni
Nosioci posla:	Ministarstvo za ljudska prava BiH
Uključene institucije za provođenje:	Vijeće za djecu BiH, Ministarstvo pravde, Ministarstvo civilnih poslova BiH
Rok:	2015.
Indikator:	- Preveden Opći komentar, objavljen na web-stranicama nadležnih ministarstava
Budžet:	Iz postojećeg budžeta nosioca posla
Mjera 2.	Uraditi smjernice za određivanje najboljeg interesa djeteta u svakoj oblasti i distribuirati ih u javnim i privatnim ustanovama socijalne pomoći, obrazovanja, zdravstva, sudovima, upravnim organima i zakonodavnim tijelima
Nosioci posla:	Vijeće za djecu BiH
Uključene institucije za provođenje:	Akadska zajednica, ministarstva rada i socijalne politike/zaštite, obrazovanja, zdravstva/zdravlja, pravde
Rok:	2015/2016.
Indikator:	Urađene smjernice
Budžet:	Iz postojećeg budžeta nosioca posla i donatorskih sredstava
Mjera 3.	Pokrenuti aktivnosti radi poštivanja najboljeg interesa djeteta i podrške procesu deinstitucionalizacije domova za smještaj djece bez roditeljskog staranja; djeci lišenoj porodičnog okruženja osigurati smještaj u porodičnom obliku brige (Family based care) koji se neće završiti s punoljetstvom nego će trajati do završetka školovanja djeteta/mlade osobe
Nosioci posla:	Ministarstvo civilnih poslova i (Vijeće za djecu BiH)
Uključene institucije za provođenje:	Vijeće ministara BiH, vlade entiteta, Distrikta, kantona, nevladin sektor
Rok:	2017/2018.
Indikator:	Minimalno 10% više djece bez porodičnog okruženja smješteno u porodični oblik brige na godišnjem nivou, počev od 2017. godine
Budžet:	Iz budžeta institucija za provođenje i donatorskih sredstava

Mjera 4.	Uraditi etički kodeks vezan za humanitarni rad s djecom i njihovim porodicama, s jasno definiranim smjericama dozvoljenih i nedozvoljenih aktivnosti u humanitarnom radu
<i>Nosioci posla:</i>	<i>Vijeće za djecu BiH</i>
<i>Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>Akadska zajednica i nevladin sektor</i>
<i>Rok:</i>	<i>2016.</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Urađen etički kodeks</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Iz budžeta nosioca posla i donatorskih sredstava</i>
Mjera 5.	Provesti istraživanje koje bi se odnosilo na stupanje u rane brakove djece i mladih u BiH
<i>Nosioci posla:</i>	<i>Vijeće za djecu BiH</i>
<i>Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>Akadska zajednica i nevladin sektor</i>
<i>Rok:</i>	<i>2016.</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Provedeno istraživanje i objavljeni rezultati</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Iz donatorskih sredstava</i>

B.3 Poštivanje mišljenja djeteta

Zakonodavstvo, uključujući i porodične zakone i druge relevantne propise, priznaje dječije pravo da izrazi svoje mišljenje u pravnim postupcima koji se na njih odnose. Pokrenut je program „Jačanje sistema socijalne zaštite i inkluzije djece“, u 2009. godini, kako bi se podržalo uvođenje i unapređenje učešća djece na nivou zajednice. Međutim, stvarna primjena zakona koji priznaje prava djece da izraze svoje stavove u odlukama koje utječu na njih, uključujući i stavove u pravnim postupcima koji se na njih odnose, rijetko se primjenjuje i sistematski je ne prate socijalni radnici i sudovi.

<p>Mjera 1.</p> <p><i>Nosioci posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Osigurati efikasnu primjenu zakonodavstva kojim se priznaju prava djece da izraze svoje stavove u pravnim postupcima koji se na njih odnose (posebno za sudove i socijalne radnike)</p> <p><i>Ministarstvo pravde BiH</i></p> <p><i>Entitetska ministarstva pravde i Pravosudni odjel Brčko Distrikta</i></p> <p><i>Kontinuirano</i></p> <p><i>Izvještaj o preduzetim mjerama radi efikasne primjene zakonodavstva</i></p> <p><i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla</i></p>
<p>Mjera 2.</p> <p><i>Nosioci posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Uraditi smjernice s prijedlogom programa i aktivnosti o podizanju svijesti za promoviranje smislenog i efikasnog učešća djece u porodici, zajednici i školi, uključujući i njihovo učešće u tijelima vijeća učenika, uz posebnu pažnju posvećenu ugroženoj djeci</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH</i> <i>u partnerstvu s NVO i akademskom zajednicom</i></p> <p><i>2016/2017.</i></p> <p><i>Urađene smjernice</i></p> <p><i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla i donatorskih sredstava</i></p>
<p>Mjera 3.</p> <p><i>Nosioci posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu za osiguranje participacije djece u izradi i donošenju javnih politika i odluka kojim se uređuju prava djece ili koje utječu na kvalitet života djeteta i za obuku profesionalaca koji rade s djecom odnosno za djecu o poštivanju mišljenja djeteta</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH u partnerstvu s NVO i akademskom zajednicom</i></p> <p><i>2015/2016.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> <p><i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla</i></p>

C) SPECIFIČNI CILJ: Osigurati uvjete za potpunu primjenu građanskih prava i sloboda djece i uspostaviti specifične mehanizme za zaštitu prava i sloboda

C. Građanska prava i slobode

[članovi 7, 8, 13-17, 19. i 37. (a) Konvencije]

C.1 Upis u matičnu knjigu rođenih

Iako je usvojen Zakon o matičnim knjigama u Republici Srpskoj (u oktobru 2009) i u Federaciji Bosne i Hercegovine (u julu 2011), još nije uspostavljen slobodan i univerzalni sistem upisa rođenja, što rezultira poteškoćama u upisu djece koja su rođena izvan bolnice, djece koja žive u udaljenim područjima, izbjeglica i djece koja pripadaju manjinskim grupama. Konkretno:

- nema dovoljno ureda za upis rođenja djece u ruralnim i udaljenim područjima;
- upis rođenja djece nije besplatan za one koji nisu rođeni u bolnici;
- postoje teškoće s kojima se susreću porodice pripadnika etničkih manjina, posebno onih romske nacionalnosti, zbog nedostatka usluga prevodilaca i tumača;
- upis rođenja djeteta zavisi od imigracionog statusa djetetovih roditelja, što je rezultiralo posebno nepovoljnim položajem romske zajednice u kojoj izrazito mali broj roditelja posjeduje potrebnu dokumentaciju, i
- ne postoji javna svijest o važnosti upisa u matične knjige rođenja, posebno među romskom populacijom.

Mjera 1.	Pokrenuti inicijativu za aktivnosti koje bi omogućile: <ul style="list-style-type: none"> - povećanje broja matičnih ureda u ruralnim područjima; - besplatno izdavanje rodni listova; - osiguranje besplatne pravne pomoći, a po potrebi i asistencije, kako bi se olakšala prijava novorođene djece nepismenim osobama ili osobama bez dokumentacije; - izdavanje rodni listova za svu djecu rođenu na teritoriji države bez obzira na imigracioni status djeteta ili njegovih roditelja; - podizanje svijesti, posebno među romskom populacijom, o važnosti upisa u matične knjige rođenih
<i>Nosioci posla:</i>	<i>Ministarstvo civilnih poslova BiH</i>
<i>Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>Matični uredi općina i lokalne zajednice</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015/2016.</i>
<i>Indikator:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> - <i>Izvještaji o pokrenutim aktivnostima</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Iz postojećeg budžeta institucija za provođenje</i>

C.2 Pravo na privatnost

Postoje slučajevi u kojima se novinari neetički i neprofesionalno ponašaju objavljujući lične podatke djece i mladih koji su žrtve ili počinioci krivičnih djela. Na nivou BiH ne postoji zakonodavstvo koje medijima i/ili novinarima zabranjuje objavljivanje ličnih podataka djece čime bi se osigurale primjerene kazne za takvo ponašanje. Ne postoje specifični mehanizmi za djecu putem kojih bi ona imala mogućnost da se žale zbog kršenja njihove privatnosti i postoji potreba da se poveća zaštita djece koja su uključena u krivične postupke. Nadalje, izostaju organizirane kampanje za podizanje svijesti o Konvenciji i pravu djeteta na privatnost među novinarima i drugim medijskim zanimanjima.

Mjera 1.	Pokrenuti inicijativu kojom bi se uspostavili specifični mehanizmi za djecu kako bi ona imala mogućnost da se žale zbog kršenja njihove privatnosti i kojom bi se povećala zaštita djece koja su uključena u krivične postupke
<i>Nosioci posla:</i>	<i>Vijeće za djecu BiH</i>
<i>Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>Institucija ombudsmena BiH i Ombudsmen za djecu Republike Srpske</i>
<i>Rok:</i>	<i>2016.</i>
<i>Indikator:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla</i>

D) SPECIFIČNI CILJ: Unaprijediti mehanizme zaštite djece i jačanje svijesti radi sprečavanja i suzbijanja nasilja nad djecom

D. Nasilje nad djecom

[članovi 19, 37. (a) i 39. Konvencije]

D.1 Tjelesna kazna

Nije dozvoljeno tjelesno kažnjavanje djece u školama, niti kao disciplinska mjera u kaznenim ustanovama, ali tjelesno kažnjavanje u kući ostaje široko rasprostranjeno u državi.

S obzirom da izostaje izričita zabrana tjelesnog kažnjavanja djece u svim sredinama, uključujući i porodično okruženje, u specifičnom cilju A ova zabrana je izdvojena kao posebna mjera.

Međutim, postoji prihvatanje određenog stepena nasilja radi „discipliniranja” djece pa izostaje i jačanje i podizanje svijesti u obrazovnim programima, uključujući kampanje, radi promoviranja pozitivnih i alternativnih oblika discipline i poštivanja dječijih prava, uz učešće djece, ujedno podižući svijest o štetnim posljedicama koje uzrokuje tjelesno kažnjavanje.

<p>Mjera 1.</p> <p><i>Nosioci posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Kroz kampanje i obrazovne programe ojačati i proširiti podizanje svijesti radi promoviranja pozitivnih i alternativnih oblika discipline i poštivanja dječijih prava, uz učešće djece, ujedno podižući svijest o štetnim posljedicama koje uzrokuje tjelesno kažnjavanje</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH i NVO</i></p> <p><i>Sva nadležna ministarstva obrazovanja, akademska zajednica, NVO</i></p> <p><i>Kontinuirano</i></p> <p><i>Broj kampanja i obrazovnih programa</i></p> <p><i>Postojeći budžet nosioca posla i donatorska sredstva</i></p>
<p>Mjera 2.</p> <p><i>Nosioci posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu za razvijanje kulture odgovornog roditeljstva jačanjem kompetencija roditelja za odgoj i zaštitu djece bez nasilja</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH i akademska zajednica</i></p> <p><i>Ministarstva socijalne politike/zaštite entiteta i kantona, porodična savjetovišta, NVO</i></p> <p><i>2015.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative, roditeljima dostupna literatura o odgovornom roditeljstvu</i> <p><i>Donatorska sredstva</i></p>

D.2 Zlostavljanje i zanemarivanje

Nedostaje usklađeno zakonodavstvo o nasilju u porodici na cijeloj teritoriji države, što predstavlja značajnu prepreku u osiguravanju sprečavanja i kažnjavanja svih oblika nasilja nad djecom. Osim toga, nedostatak nacionalne baze podataka o nasilju u porodici koje se vrši nad djecom također sprečava sveobuhvatnu procjenu mjera, uzroka i prirode tog fenomena. Mjere za širenje informacija o utjecaju nasilja u porodici na djecu i mjere za podsticanje prijavljivanja slučajeva zlostavljanja djece i dalje su neadekvatne.

Mjera 1.	Uspostaviti bazu podataka o svim slučajevima nasilja u porodici koje se vrši nad djecom radi preduzimanja sveobuhvatne ocjene njihovog obima, uzroka i prirode
<i>Nosioci posla:</i>	<i>Agencija za ravnopravnost spolova BiH</i>
<i>Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>Gender centri entiteta</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015/2016.</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Uspostavljena baza podataka</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Postojeći budžet nosioca posla i donatorska sredstva</i>
Mjera 2.	Ojačati edukativne programe i programe za podizanje svijesti, uključujući kampanje u kojima učestvuju djeca radi sprečavanja i suzbijanja zlostavljanja djece i analizirati utjecaj nasilja na pojedinca i zajednicu na lokalnom i državnom nivou
<i>Nosioci posla:</i>	<i>Vijeće za djecu BiH i akademska zajednica</i>
<i>Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>Ministarstva obrazovanja entiteta i kantona, i ministarstva rada i socijalne politike, NVO</i>
<i>Rok:</i>	<i>Kontinuirano</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Broj edukativnih programa i kampanja i analiza</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Donatorska sredstva</i>
Mjera 3.	Pojačati mjere za podsticanje prijavljivanja slučajeva zlostavljanja djece i procesuirati počinioc tih djela
<i>Nosioci posla:</i>	<i>VSTV</i>
<i>Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>Entitetska i kantonalna tužilaštva, tužilaštvo Distrikta i sudovi</i>
<i>Rok:</i>	<i>Kontinuirano</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Izveštaji tužilaštava i sudova o broju prijavljenih i procesuiranih slučajeva</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Postojeći budžet nosioca posla</i>

<p>Mjera 4.</p> <p><i>Nosioci posla: Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Razvijanje multidisciplinarnog modela postupanja u prevenciji i zaštiti djece od svih oblika nasilja – intersektorski protokoli na lokalnim nivoima</p> <p><i>Ministarstvo za ljudska prava BiH Nadležne institucije entiteta i kantona i lokalna zajednica</i></p> <p><i>2015/2016.</i></p> <p><i>Broj donesenih intersektorskih protokola na lokalnim nivoima</i></p> <p><i>Postojeći budžet nosioca posla i donatorska sredstva</i></p>
<p>Mjera 5.</p> <p><i>Nosioci posla: Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Podnijeti inicijativu za razvijanje efikasne i operativne mreže različitih usluga za djecu žrtve nasilja, uključujući i skloništa za djecu i majke žrtve nasilja u porodici</p> <p><i>Ministarstvo za ljudska prava BiH Nadležne institucije entiteta i kantona i lokalna zajednica</i></p> <p><i>2015.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>- Izrađena inicijativa</i> <i>- Status inicijative</i> <i>- Izvještaji o pokrenutim aktivnostima (Broj skloništa za djecu i majke žrtve nasilja)</i> <p><i>Postojeći budžet nosioca posla i donatorska sredstva</i></p>
<p>Mjera 6.</p> <p><i>Nosioci posla: Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu da se djeca žrtve nasilja, zlostavljanja, eksploatacije i zanemarivanja tretiraju kao korisnici socijalne zaštite u Federaciji BiH</p> <p><i>Ministarstvo za ljudska prava BiH Federalno ministarstvo rada i socijalne politike</i></p> <p><i>2015.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>- Izrađena inicijativa</i> <i>- Status inicijative</i> <i>- Izvještaji o pokrenutim aktivnostima</i> <p><i>Postojeći budžet nosioca posla</i></p>

<p>Mjera 7.</p> <p><i>Nosioci posla: Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu u vezi s izradom nastavnog plana i programa na temu nasilja nad i među djecom na dodiplomskim i postdiplomskim studijima nekih fakulteta</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH Akademska zajednica</i></p> <p><i>2015/2016.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> - <i>Izvještaji o pokrenutim aktivnostima</i> <p><i>Postojeći budžet nosioca posla</i></p>
<p>Mjera 8.</p> <p><i>Nosioci posla: Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu da se u kurikulumima osnovnih i srednjih škola uvede i edukacija o svim oblicima nasilja, zlostavljanja, eksploatacije i zanemarivanja djece, načinima prijave i zaštite</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH Sva nadležna ministarstva obrazovanja u BiH</i></p> <p><i>2015/2016.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> - <i>Izvještaji o pokrenutim aktivnostima</i> <p><i>Postojeći budžet nosioca posla</i></p>
<p>Mjera 9.</p> <p><i>Nosioci posla: Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu za unapređenje zaštite djece od zlostavljanja i zanemarivanja u institucijama</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH Sva nadležna ministarstva rada i socijalne politike/zaštite u BiH</i></p> <p><i>2015/2016.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> - <i>Izvještaji o pokrenutim aktivnostima</i> <p><i>Postojeći budžet nosioca posla</i></p>

D.3 Seksualno iskorištavanje i zlostavljanje

Nedovoljna su finansijska sredstva za implementaciju „Akcionog plana za poboljšanje sistema za zaštitu djece od dječije pornografije i drugih oblika seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja putem informacionih i komunikacionih tehnologija u Bosni i Hercegovini“.

Pored toga, postoji nedostatak okvira za prekograničnu saradnju za krivično gonjenje počinioca, kao i pomoć i zaštitu žrtava i svjedoka, ali i vrste i dužine kazne za seksualno iskorištavanje i seksualno zlostavljanje u krivičnim zakonima i KZ Brčko Distrikta često nisu primjerene.

Mjera 1.	Osigurati pružanje adekvatnih ljudskih, tehničkih i finansijskih resursa za implementaciju Akcionog plana za zaštitu djece i sprečavanje nasilja nad djecom putem informaciono-komunikacionih tehnologija u BiH do 2015.
<i>Nosioci posla:</i>	<i>Ministarstvo sigurnosti BiH</i>
<i>Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>U skladu s Akcionim planom</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015.</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Izveštaj o provođenju Akcionog plana</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Budžet nosioca posla i budžeti uključenih institucija te donatorska sredstva</i>
Mjera 2.	Provođenje Strategije protiv nasilja nad djecom u BiH (2012–2015)
<i>Nosioci posla:</i>	<i>Ministarstvo za ljudska prava BiH</i>
<i>Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>U skladu sa Strategijom</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015.</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Izveštaj o provođenju Strategije</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Budžet nosioca posla i uključenih institucija za provođenje</i>

E) SPECIFIČNI CILJ: Jačati kapacitete porodice i ukupnog društvenog ambijenta za ostvarivanje socijalne i zdravstvene zaštite, kao i obrazovanja, radi implementacije prava djece lišene porodičnog okruženja

E. Porodično okruženje i alternativno zbrinjavanje

[članovi 5, 18. (stavovi 1-2), 9-11, 19-21, 25, 27. (stav 4) i 39. Konvencije]

E.1 Porodično okruženje

Program „Jačanje sistema socijalne zaštite i inkluzije djece u Bosni i Hercegovini (SPIS)“ iz 2008. godine je u osnovi pozitivan iskorak, ali su ograničeni finansijski i ljudski resursi stavljeni na raspolaganje centrima za socijalni rad. To je rezultiralo time da centri ne mogu spriječiti raspad porodice u slučajevima gdje bi alternativna rješenja mogla biti pronađena i da ne mogu rješavati potrebe djece bez roditeljskog staranja. Centri nemaju jasno određene zadatke koji su usmjereni na pružanje socijalne pomoći, nego se zato često fokusiraju uglavnom na administrativne poslove koji se odnose na registraciju korisnika i ocjenjivanje formalnih pravnih kriterija za ostvarivanje prava na socijalnu pomoć, a ne na pružanje podrške samoj porodici.

Centri za socijalni rad, do sada, nisu koristili u dovoljnoj mjeri inovativne i dokazano učinkovite metode socijalnog uključivanja marginalizirane djece koje su razvile nevladine organizacije.

U ovakvim okolnostima neophodna je saradnja centara s organizacijama civilnog društva kako bi zajedničkim resursima poboljšali uvjete za razvoj zdravih potencijala kod djece.

Mjera 1.	Pokrenuti inicijativu da se centrima za socijalni rad osiguraju odgovarajući ljudski, tehnički i finansijski resursi i sistematične edukacije zaposlenika i da se preduzmu sve druge potrebne mjere kojima će se garantirati kvalitet, učinkovitost i transparentnost svih aktivnosti centara za socijalni rad
Nosioci posla: Uključene institucije za provođenje:	Ministarstvo civilnih poslova Entitetska i kantonalna ministarstva socijalne politike/zaštite i Odjel za socijalni rad Distrikta i NVO s razvijenim mentorskim programima
Rok:	2015.
Indikator:	<ul style="list-style-type: none"> - Izrađena inicijativa - Status inicijative - Izvještaji o pokrenutim aktivnostima
Budžet:	Postojeći budžet nosioca posla, uključenih institucija i donatorska sredstva

<p>Mjera 2.</p> <p><i>Nosioci posla: Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu da prioritet u radu centara za socijalni rad bude jačanje kapaciteta na prevenciji raspada porodice, a da se jasnije formulira mandat koji je fokusiran na pružanje usluga podrške u centrima za socijalni rad, porodičnim savjetovalištim, ali i postojećim servisima koje mogu voditi NVO</p> <p><i>Ministarstvo civilnih poslova i entitetska i kantonalna ministarstva socijalne politike/zaštite i Odjel za socijalni rad Distrikta</i></p> <p>2015/2016.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> - <i>Izveštaji o pokrenutim aktivnostima</i> <p><i>Postojeći budžet nosioca posla, uključenih institucija i donatorska sredstva</i></p>
<p>Mjera 3.</p> <p><i>Nosioci posla: Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu za provođenje sveobuhvatne reforme centara za socijalni rad kako bi se izvršila reorganizacija procesa rada (s prevalentnog preći na rad po referatima), unaprijedio kvalitet rada i primijenile savremene metodologije rada, uključujući mogućnost pružanja specijaliziranih usluga koje nude NVO</p> <p><i>Ministarstvo civilnih poslova i entitetska i kantonalna ministarstva socijalne politike/zaštite i Odjel za socijalni rad Distrikta</i></p> <p>2015/2016.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> - <i>Izveštaji o pokrenutim aktivnostima</i> <p><i>Postojeći budžet nosioca posla, uključenih institucija i donatorska sredstva</i></p>
<p>Mjera 4.</p> <p><i>Nosioci posla: Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu kojom će se otvarati i podržati rad savjetovališta za porodice pri centrima za socijalni rad</p> <p><i>Ministarstvo civilnih poslova i entitetska i kantonalna ministarstva socijalne politike/zaštite i nadležni odjel Distrikta</i></p> <p>2015/2016.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> - <i>Izveštaji o pokrenutim aktivnostima</i> <p><i>Postojeći budžet nosioca posla, uključenih institucija i donatorska sredstva</i></p>

Mjera 5.	Pokrenuti inicijativu za promoviranje odgovornog roditeljstva u medijima
<i>Nosioci posla: Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>Vijeće za djecu BiH i akademska zajednica</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015/2016.</i>
<i>Indikator:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> - <i>Izvještaji o pokrenutim aktivnostima</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Postojeći budžet nosioca posla i donatorska sredstva</i>
Mjera 6.	Pokrenuti inicijativu za uspostavljanje i širenje mreže programa namijenjenih jačanju kompetencija roditelja
<i>Nosioci posla: Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>Vijeće za djecu BiH Akademska zajednica i NVO</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015/2016.</i>
<i>Indikator:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> - <i>Izvještaji o pokrenutim aktivnostima</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Postojeći budžet nosioca posla i donatorska sredstva</i>

E.2 Djeca koja su lišena porodičnog okruženja

Usvojena je „Politika za zaštitu djece bez roditeljskog staranja i porodica pod rizikom od razdvajanja u Federaciji Bosne i Hercegovine (2006–2016)“.

Međutim, i dalje postoje određeni problemi:

- djeca se smještaju u ustanove isključivo na osnovu ekonomske ugroženosti porodice;
- opcije koje se zasnivaju na alternativnim porodicama i zajednici za smještaj djece lišene porodičnog okruženja i djece s posebnim potrebama za zaštitom ostaju neadekvatne, s tim da se većina djece smješta u ustanove i nedovoljni su napori koji se preduzimaju za ponovno ujedinjavanje djece s biološkim roditeljima, što je rezultiralo time da su mnoga od te djece u ustanovama u dobi do 18 godina;
- djeca su smještena u ustanove koje se nalaze van teritorije svog prijavljenog prebivališta i zato ne mogu pristupiti pravu na zdravstvenu pomoć zbog administrativnih prepreka koje se odnose na njihovo preseljenje;
- nedovoljan je broj radnika u centrima za socijalni rad, što je rezultiralo time da se u ustanovama ne poklanja dovoljno pažnje razvoju djece;
- ne postoji sveobuhvatan sistem hraniteljstva, a niska i neredovna sredstva za pokrivanje troškova dječijeg smještaja u hraniteljske porodice često rezultiraju niskim standardima zbrinjavanja u takvim situacijama;
- neadekvatna je priprema i podrška djeci i mladima koji napuštaju sistem javnog zbrinjavanja; i
- postojeći sistem alternativnog zbrinjavanja obeshrabruje ponovno ujedinjenje djece sa svojim biološkim porodicama, čak i tamo gdje to može biti izvodljivo.

Mjera 1.	Pokrenuti inicijativu kojom će se omogućiti i podržati porodično zbrinjavanje djece, posebno djece uzrasta 0–3 godine, kad god je to moguće, i na taj način osigurati da se djeca ne daju na zbrinjavanje van porodice isključivo na osnovu socijalno-ekonomske ugroženosti
Nosioci posla:	Ministarstvo civilnih poslova i entitetska i kantonalna ministarstva socijalne politike/zaštite i Odjel za socijalni rad Distrikta
Uključene institucije za provođenje:	
Rok:	2016.
Indikator:	- Izrađena inicijativa - Status inicijative
Budžet:	Iz postojećeg budžeta nosioca posla

<p>Mjera 2.</p> <p>Nosioci posla:</p> <p>Uključene institucije za provođenje:</p> <p>Rok:</p> <p>Indikator:</p> <p>Budžet:</p>	<p>Kontrolirati smještaj djece u ustanovama i pri tome posebnu pažnju obratiti na znakove zlostavljanja djece, i, kada je to u najboljem interesu djeteta, omogućiti kontakt između djeteta i njegove biološke porodice kako bi se ohrabrilo i podržalo ujedinjenje porodice kad god je to moguće</p> <p><i>Ministarstvo za ljudska prava BiH putem Komisije za monitoring rezidencijalnih ustanova</i></p> <p><i>Entitetska i kantonalna ministarstva socijalne politike/zaštite i Odjel za socijalni rad Distrikta</i></p> <p><i>Kontinuirano</i></p> <p><i>Godišnji izvještaji nosioca posla o izvršenju ove mjere</i></p> <p><i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla</i></p>
<p>Mjera 3.</p> <p>Nosioci posla:</p> <p>Uključene institucije za provođenje:</p> <p>Rok:</p> <p>Indikator:</p> <p>Budžet:</p>	<p>Osigurati jednak pristup zdravstvenoj zaštiti i obrazovanju za zbrinutu djecu</p> <p><i>Ustanove za djecu bez roditeljskog staranja</i></p> <p><i>Entitetska i kantonalna ministarstva socijalne politike/zaštite i Odjel za socijalni rad Distrikta</i></p> <p><i>Kontinuirano</i></p> <p><i>Godišnji izvještaji nosioca posla o izvršenju ove mjere</i></p> <p><i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla i uključenih institucija za provođenje</i></p>
<p>Mjera 4.</p> <p>Nosioci posla:</p> <p>Uključene institucije za provođenje:</p> <p>Rok:</p> <p>Indikator:</p> <p>Budžet:</p>	<p>Pokrenuti inicijativu za povećanje broja socijalnih radnika, te proširiti spektar metoda socijalne zaštite kako bi se osiguralo da se individualne potrebe svakog djeteta mogu efikasnije zadovoljavati i razviti kriterije za odabir, obuku, podršku i ocjenjivanje radnika koji vode brigu o djeci</p> <p><i>Ministarstvo civilnih poslova i nadležna entitetska, kantonalna ministarstva socijalne zaštite/politike i nadležni odjel BD-a i NVO s razvijenim mentorskim programima</i></p> <p><i>2015/2016.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> <p><i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla i uključenih institucija za provođenje</i></p>

<p>Mjera 5.</p> <p><i>Nosioci posla: Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu za uspostavu sveobuhvatnog i koherentnog sistema hraniteljstva i osiguravanje odgovarajućih i pravovremenih sredstava i podrške hraniteljskim porodicama kako bi se upotpunili drugi oblici alternativnog zbrinjavanja</p> <p><i>Ministarstvo civilnih poslova i nadležna entitetska, kantonalna ministarstva socijalne zaštite/politike i nadležni odjel BD-a</i></p> <p><i>2015/2016.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> <p><i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla i institucija za provođenje</i></p>
<p>Mjera 6.</p> <p><i>Nosioci posla: Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Omogućiti ujedinjenje djece s njihovim biološkim porodicama kad god je to izvodljivo</p> <p><i>Ustanove za djecu bez roditeljskog staranja i nadležna entitetska, kantonalna ministarstva socijalne zaštite/politike i nadležni odjel BD-a</i></p> <p><i>Kontinuirano</i></p> <p><i>Godišnji izvještaji nosioca posla o izvršenju ove mjere</i></p> <p><i>Iz postojećeg budžeta institucija za provođenje</i></p>
<p>Mjera 7.</p> <p><i>Nosioci posla: Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu za osiguranje potrebnih ljudskih, tehničkih i finansijskih resursa koji su potrebni za poboljšanje položaja djece u alternativnom smještaju</p> <p><i>Ministarstvo civilnih poslova Nadležna entitetska, kantonalna ministarstva socijalne zaštite/politike i nadležni odjel BD-a i NVO s razvijenim mentorskim programima</i></p> <p><i>2015/2016.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative (Osigurani potrebni ljudski, tehnički i finansijski resursi)</i> <p><i>Iz postojećeg budžeta institucija za provođenje</i></p>

E.3 Usvojenje

Postoje razlike u zakonodavstvu o usvojenju između entiteta, što je rezultiralo pravnim dvosmislenostima i nedostacima u zaštiti prava djeteta, a posebno zbog:

- niskog stepena usvajanja zbog složenih i dugotrajnih postupaka za usvajanje, nedostatka koordinacije između centara za socijalnu zaštitu, te nepostojanja baze podataka o djeci koja ispunjavaju uvjete za usvajanje i o odgovarajućim zahtjevima potencijalnih usvojitelja;
- gornje granice od pet godina za djecu u Republici Srpskoj, što je rezultiralo time da većina djece ne ispunjava uvjete za usvajanje; i
- nepostojanja valjanih podataka u državi o djeci uključenoj u domaće i međudržavno usvojenje koji bi bili razvrstani prema, između ostalog, dobi, spolu, socijalno-ekonomskom statusu.

Mjera 1.	Pokrenuti inicijativu za pojednostavljenje i racionalizaciju postupka za usvajanje, uz istovremeno poštivanje garancija iz Konvencije, i uspostaviti jedinstvenu integriranu bazu podataka centara za socijalnu zaštitu koja će sadržavati informacije o mogućim usvojenicima i usvojiocima u cijeloj državi
<i>Nosioci posla:</i>	<i>Ministarstvo civilnih poslova</i>
<i>Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>u saradnji s nadležnim entitetskim, kantonalnim ministarstvima socijalne zaštite/politike i nadležnim odjelom BD-a, centrima za socijalni rad</i>
<i>Rok:</i>	<i>2016/2017.</i>
<i>Indikator:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> - <i>Uspostava baze podataka</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla i institucija za provođenje</i>

Mjera 2.	Pokrenuti inicijativu za razmatranje povećanja gornje dobne granice za usvajanje u Republici Srpskoj
<i>Nosioci posla:</i>	<i>Ministarstvo civilnih poslova i</i>
<i>Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015/2016.</i>
<i>Indikator:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Postojeći budžet nosioca posla</i>

Mjera 3.	Prikupiti razvrstane podatke o djeci koja su uključena u domaće i međudržavno usvajanje
<i>Nosioci posla:</i>	<i>Ministarstvo civilnih poslova u saradnji s</i>
<i>Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>nadležnim entitetskim, kantonalnim ministarstvima socijalne zaštite/politike i nadležnim odjelom BD-a</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015/2016.</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Razvrstani podaci o djeci koja su uključena u domaće i međudržavno usvajanje</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Postojeći budžet nosioca posla, institucija za provođenje i donatorska sredstva</i>

F) SPECIFIČNI CILJ: Osigurati mehanizme za primjenu zaštite prava djece s poteškoćama i ukupne zaštite djece i životnog standarda

F. Invalidnost, osnovna zdravstvena zaštita, socijalna zaštita i dobrobit

[članovi 6, 18. (tačka 3), 23, 24, 26, 27. (stavovi 1–3) Konvencije]

F.1 Djeca s poteškoćama (invaliditetom)

Konvencija o pravima osoba s invaliditetom (CRPD) ratificirana je 2010. godine. Međutim, nikakvi konkretni koraci nisu preduzeti kako bi se uspostavila jasna zakonodavna definicija invaliditeta i osiguralo usklađivanje zakonodavstva na nivou BiH, entitetskom i kantonalnom nivou s odredbama spomenute Konvencije.

Inkluzivno obrazovanje ostaje vrlo ograničeno, jer nastavno osoblje uglavnom nema potrebne kompetencije za rad s djecom s poteškoćama, a rijetko koja škola ima asistente/pomoćnike u nastavi koji mogu pružiti individualnu podršku učenicima s poteškoćama. Većina djece s poteškoćama ostaje kod kuće ili se šalje u posebne ustanove/škole, što je rezultiralo stigmatizacijom i slabijim pristupom mogućnostima za zapošljavanje i socijalne usluge. Nedovoljna je i neadekvatna briga i podrška pružaoca usluga, posebno što centri za socijalni rad i domovi zdravlja nisu primjereno opremljeni i spremni za pružanje usluga i podrške koji su potrebni za rješavanje potreba djece s poteškoćama koja ostaju da žive sa svojim porodicama. Neadekvatna je primjena zakonskih odredbi vezanih za građevinarstvo, što za rezultat ima postojanje arhitektonskih i fizičkih barijera na javnim mjestima, uključujući i škole. Razlika između zaštite koja se pruža ratnim vojnim i civilnim invalidima i osobama s invaliditetom do kojeg je došlo usljed nesreće, bolesti ili koji postoji od rođenja, a posebno zaštite koja se pruža djeci, odnosno ostvarivanjem prava po osnovu statusa a ne po osnovu potrebe, rezultiralo je neravnopravnom i manjom zaštitom ovih posljednjih.

Mjera 1.	Pokrenuti inicijativu kako bi se osiguralo da djeca s poteškoćama imaju pravo na obrazovanje, te da se u najvećoj mogućoj mjeri osigura njihovo uključivanje u redovni obrazovni sistem, uključujući i izradu akcionog plana za obrazovanje djece s poteškoćama kako bi se konkretno identificirali trenutni nedostaci u resursima, te da se uspostave jasni ciljevi s konkretnim rokovima za implementaciju mjera za rješavanje obrazovnih potreba djece s poteškoćama
<i>Nosioci posla:</i>	<i>Ministarstvo civilnih poslova</i>
<i>Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje BiH, nadležna entitetska, kantonalna ministarstva obrazovanja i Odjel za obrazovanje BD-a</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015/2016.</i>
<i>Indikator:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Postojeći budžet nosioca posla, uključenih institucija i donatorska sredstva</i>

<p>Mjera 2.</p> <p><i>Nosioci posla:</i> <i>Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu radi jačanja mjera podrške za roditelje kako bi se oni mogli brinuti za svoju djecu koja se suočavaju s poteškoćama, a kada je to potrebno, da budu smještena u ustanovu za zbrinjavanje koja ima odgovarajuće ljudske, tehničke i finansijske resurse za pružanje usluga i podrške potrebne za djecu s poteškoćama kao i njihovim porodicama, te osigurati da se to učini potpuno, uzimajući u obzir princip najboljeg interesa djeteta</p> <p><i>Ministarstvo civilnih poslova</i> <i>Nadležna entitetska, kantonalna ministarstva socijalne politike/zaštite i nadležni odjel BD-a, NVO</i></p> <p><i>2015/2016.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> <p><i>Postojeći budžet nosioca posla, uključenih institucija i donatorska sredstva</i></p>
<p>Mjera 3.</p> <p><i>Nosioci posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu kojom će se osigurati da zakonske odredbe o građevinarstvu i njihova primjena riješe prepreke u okolini koje ometaju potpuno i efikasno učešće djece s poteškoćama (invaliditetom) u društvu na ravnopravnoj osnovi</p> <p><i>Ministarstvo za ljudska prava BiH</i></p> <p><i>Lokalne zajednice</i></p> <p><i>2015.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> <p><i>Postojeći budžet nosioca posla, uključenih institucija i donatorska sredstva</i></p>
<p>Mjera 4.</p> <p><i>Nosioci posla:</i> <i>Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu radi rješavanja razlika između zaštite koja se pruža ratnim vojnim i civilnim invalidima i djeci s poteškoćama do kojih je došlo usljed nesreće, bolesti ili koje postoje od rođenja, kako bi se osigurala jednaka zaštita i podrška ovim posljednjim, odnosno da se prava dodjeljuju prema potrebi, a ne prema statusu</p> <p><i>Ministarstvo civilnih poslova</i> <i>Nadležna entitetska, kantonalna ministarstva socijalne politike/zaštite i nadležni odjel BD-a</i></p> <p><i>2015.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> <p><i>Postojeći budžet nosioca posla</i></p>

F.2 Zdravlje i zdravstvene usluge

Nedostatak jedinstvenih zakona i politika otežava da sva djeca imaju jednak pristup zdravstvenoj zaštiti. Uprkos Zakonu o zdravstvenoj zaštiti Federacije Bosne i Hercegovine iz 2010. godine, kojem je cilj reguliranje zdravstvene zaštite nacionalnih manjina, veliki dio romske populacije ostaje uskraćen za zdravstveno osiguranje. Stopa imunizacije se od 2005. do 2010. godine smanjila, a pokrivenost je znatno niža kod ugroženih kategorija, s tim da je cijepljeno samo 40% romske djece. Stopa anemije zbog manjka željeza i dalje je visoka među djecom, trudnicama i dojiljama. Prakse prilagođene bebama u bolnicama su neadekvatne, s niskim stepenom započinjanja dojenja, s tim da manje od 20% od ukupnog broja djece mlađe od šest mjeseci isključivo doji. Međunarodni kodeks o reklamiranju zamjena za majčino mlijeko ne primjenjuje se jednako na teritoriji države i ne postoji sistematičan mehanizam za praćenje njegove primjene, što rezultira kršenjem Kodeksa.

Mjera 1.	Pokrenuti inicijativu za preduzimanje hitnih i specifičnih mjera kako bi se obezbijedilo da se Zakon o zdravstvenoj zaštiti Federacije Bosne i Hercegovine iz 2010. godine provodi na taj način da se osigurava pokrivenost zdravstvenog osiguranja svih Roma
<i>Koordinator posla:</i>	<i>Ministarstvo civilnih poslova</i>
<i>Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>Ministarstvo zdravstva FBiH i kantonalna ministarstva zdravstva</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015.</i>
<i>Indikator:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla i institucija za provođenje</i>
Mjera 2.	Pokrenuti inicijativu za dodjelu adekvatnih ljudskih, tehničkih i finansijskih resursa za jačanje programa cijepljenja s jasnim rokovima i ciljevima, s posebnim naglaskom na ranjive grupe djece
<i>Koordinator posla:</i>	<i>Ministarstvo civilnih poslova</i>
<i>Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>Ministarstva zdravstva/zdravlja entiteta i kantona i nadležni odjel BD-a</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015.</i>
<i>Indikator:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla i institucija za provođenje</i>

<p>Mjera 3.</p> <p><i>Koordinator posla:</i> <i>Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu za razmatranje mogućnosti uvođenja programa na nivou države za dodatke željeza radi kontroliranja nedostatka željeza koje rezultira anemijom</p> <p><i>Ministarstvo civilnih poslova</i> <i>Ministarstva zdravstva/zdravlja entiteta i kantona i nadležni odjel BD-a</i></p> <p>2015.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> <p><i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla i institucija za provođenje</i></p>
<p>Mjera 4.</p> <p><i>Koordinator posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu za pokretanje programa za zagovaranje dojenja, finansiranje inicijative za prakse prilagođene bebama u bolnicama te primjenu Međunarodnog kodeksa o reklamiranju zamjena za majčino mlijeko na nacionalnom nivou s efikasnim mehanizmima za praćenje i primjerenim sankcijama za kršenje Kodeksa</p> <p><i>Ministarstvo civilnih poslova</i> <i>Ministarstva zdravstva/zdravlja entiteta i kantona i nadležni odjel BD-a</i></p> <p>2015.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> <p><i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla i institucija za provođenje</i></p>
<p>Mjera 5.</p> <p><i>Koordinator posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu za razmatranje pokretanja programa za zagovaranje zdravih životnih stilova i navika povezanih s ishranom djece i adolescenata tokom boravka u porodičnom domu, školskim institucijama i u slobodno vrijeme</p> <p><i>Ministarstvo civilnih poslova</i> <i>Ministarstva zdravstva/zdravlja entiteta i kantona i nadležni odjel BD-a</i></p> <p>2015.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> <p><i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla i institucija za provođenje</i></p>

<p>Mjera 6.</p> <p><i>Koordinator posla:</i> <i>Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Ponovo pokrenuti inicijativu kojom bi se svoj djeci osigurao jednak pristup obaveznom zdravstvenom osiguranju</p> <p><i>Ministarstvo civilnih poslova</i> <i>Ministarstva zdravstva/zdravlja entiteta i kantona i nadležni odjel BD-a</i></p> <p>2015.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative (100% zdravstvena osiguranost djece)</i> <p><i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla i institucija za provođenje</i></p>
<p>Mjera 7.</p> <p><i>Koordinator posla:</i> <i>Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu da se prostori zdravstvenih ustanova koje pružaju pomoć djeci-žrtvama prilagode potrebama i uzrastu djece radi najboljeg interesa djeteta (ginekološki dispanzeri, psihijatrijske klinike i drugi odjeli u kojima se rade vještačenja kod djece nad kojima je počinjeno nasilje)</p> <p><i>Ministarstvo civilnih poslova</i> <i>Ministarstva zdravstva/zdravlja entiteta i kantona i nadležni odjel BD-a</i></p> <p>2015/2016.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> <p><i>Postojeći budžet nosioca posla i institucija za provođenje</i></p>
<p>Mjera 8.</p> <p><i>Koordinator posla:</i> <i>Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu radi utvrđivanja lokacija u BiH zagađenih osiromašenim uranijem, koji je doveo do značajnog povećanja pojave raka, posebno među djecom koja i dalje žive na tim lokacijama (Komitet za prava djeteta u svojim Zaključnim razmatranjima i preporukama naglašava da u BiH postoji 15 lokacija koje su zagađene osiromašenim uranijem).</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH i Ministarstvo civilnih poslova</i> <i>Ministarstva zdravstva/zdravlja entiteta i kantona i nadležni odjel BD-a</i></p> <p>2015/2016.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> <p><i>Postojeći budžet uključenih institucija i donatorska sredstva</i></p>

F.3 Zdravlje adolescenata

Iako je konzumacija alkohola, duhana i droge i dalje raširena među adolescentima u državi, sistematično prikupljanje podataka o potrošnji alkohola, duhana i droge među adolescentima izostaje kao i preduzimanje potrebnih mjera za efikasno provođenje zabrane prodaje takvih proizvoda djeci.

Pored toga, uočljiv je nedostatak preduzimanja preventivnih mjera u slobodno vrijeme adolescenata koje bi značajno utjecale na jačanje zaštitnih faktora, te razvoj vještina kod mladih za zdravo ponašanje u svakodnevici.

<p>Mjera 1.</p> <p><i>Koordinator posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu radi sistematičnog prikupljanja podataka o potrošnji alkohola, duhana i droge među adolescentima, te preduzimanja potrebnih mjera za efikasno provođenje zabrane prodaje takvih proizvoda djeci i razmatranja zabrane svih oblika reklama koje promoviraju alkohol i duhanske proizvode u medijima ili putem informacija kojima obično imaju pristup i djeca</p> <p><i>Ministarstvo civilnih poslova</i> <i>Ministarstva zdravstva/zdravlja entiteta i kantona i nadležni odjel BD-a, mediji, inspekcije, nadležni MUP-ovi, RAK</i></p> <p>2015/2016.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative i</i> - <i>Izveštaji uključenih institucija za provođenje o potrošnji alkohola, duhana i droge među adolescentima, te preduzetim mjerama efikasnog provođenja zabrane prodaje alkohola i duhana maloljetnim osobama (svako iz svoje nadležnosti)</i> <p><i>Postojeći budžet uključenih institucija</i></p>
<p>Mjera 2.</p> <p><i>Koordinator posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Podržati razvoj preventivnih programa koji će omogućiti adolescentima da u slobodno vrijeme usvajaju vještine potrebne za odabir zdravog ponašanja, te za promociju zdravih navika u lokalnim zajednicama kroz kreativne, sportske, umjetničke, kulturne i druge aktivnosti</p> <p><i>Ministarstvo civilnih poslova</i> <i>Ministarstva zdravstva/zdravlja entiteta i kantona i nadležni odjel BD-a Općine i službe odgovorne za realizaciju lokalnih akcionih planova omladinskih strategija</i> <i>Institucije i nevladine organizacije koje rade direktno s adolescentima</i></p> <p>Kontinuirano</p> <p><i>Broj razvijenih preventivnih programa</i></p> <p><i>Postojeći budžet uključenih institucija i donatorska sredstva</i></p>

F.4 Socijalna zaštita

U oblasti socijalne zaštite djece i porodica u FBiH prisutne su razlike, s različitim nivoima pogodnosti od kantona do kantona. Zakon o socijalnoj zaštiti u Federaciji BiH propisuje da su kantoni zaduženi za daljnju regulaciju i finansiranje prava i beneficija za porodice s djecom. Zbog razlika u javnoj finansijskoj situaciji, neke beneficije su i dalje nepristupačne korisnicima, npr. dječiji dodatak je predviđen u pet od deset kantona. Iznos dječijeg dodatka se razlikuje po kantonima (najniži 9,70 KM, a najviši 50 KM).

U RS-u zaštita djece se finansira na centralnom nivou i provodi se preko Javnog fonda za dječiju zaštitu. Primjera radi, ukupan broj maloljetnih korisnika socijalne zaštite u RS-u u 2007. godini bio je 87.925. Struktura korisnika po glavnim kategorijama djece pokazuje da je najzastupljenija kategorija djece ugrožene porodičnom situacijom (44,2%) i djece u stanju socijalno-zaštitnih potreba (41,6%). Također, u strukturi korisnika su djeca bez specifične kategorije 6,1%, djeca sa smetnjama u psihičkom i fizičkom razvoju 4,6%, dok učešće djece društveno neprihvatljivog ponašanja je znatno manje zastupljeno 3,3% i psihički bolesne djece 0,2%.

Pored dječijeg dodatka (35 KM), te dodatka za drugo i treće dijete u porodici, iz Javnog fonda se isplaćuju sredstva za posebno ugroženu djecu, a taj iznos je u 2010. godini bio 100 KM.

Zbog ekonomske krize, vlasti RS-a su umanjile iznos dječijeg doplatka koji se isplaćuje iz Javnog fonda za dječiju zaštitu. Dječiji doplatok za drugo dijete iznosi 35,00 KM, za treće dijete 70,00 KM, za četvrto dijete 35,00 KM, a za vulnerabilnu kategoriju djece 90,00 KM; pomoć za opremu novorođenčeta za prvo i drugo dijete 350,00 KM, za treće dijete 500,00 KM i za četvrto dijete 400,00 KM.

Novi Zakon o socijalnoj zaštiti u RS-u usvojen je u 2012. godini („Službeni glasnik RS”, broj 37/12) i predviđa povećanje novčanih dodataka svim krajnjim korisnicima, uključujući i djecu. Za novčanu pomoć i dodatak za pomoć i njegu druge osobe sredstva se osiguravaju na taj način da se 50% sredstava obezbjeđuje iz budžeta Republike Srpske, a 50% sredstava iz budžeta jedinica lokalne samouprave.

Djeca imaju direktno pravo da koriste socijalnu zaštitu, uključujući socijalno osiguranje. Ipak, ovo pravilo je ograničeno samo na djecu do 15 godina. Veliki dio djece u državi živi ispod granice siromaštva, koje se odražava u uslovima za stanovanje, sadržajima, zdravlju i obrazovanju, što ozbiljno sputava uživanje njihovih prava. Sadašnji sistem socijalne zaštite ne rješava potrebe osoba koje se nalaze u nepovoljnoj finansijskoj situaciji.

Aktivnosti kojima je cilj identifikacija problema i praćenje stanja u oblasti dječije zaštite, od posebnog su značaja za djecu Bosne i Hercegovine.

F.5 Životni standard

Iako je postignut određen napredak u vezi s ekonomskim razvojem tokom protekle decenije, prema podacima UNICEF-a, stopa dječijeg siromaštva je u 2010. godini iznosila 26,6%, a osim toga i globalna ekonomska kriza je znatno utjecala na životni standard. Nadalje, seoske porodice, Romi, interno raseljene osobe, povratnici, porodice s dvoje ili više djece i porodice s djecom s onesposobljenjima čine veliki dio socijalno ugrožene populacije.

<p>Mjera 1.</p> <p><i>Nosioci posla:</i> <i>Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu da se izrade strategije smanjenja siromaštva i programi na lokalnim nivoima i nivoima zajednice, osiguravajući pravičan pristup osnovnim uslugama poput pravilne ishrane, stanovanja, vode i kanalizacije, kao i socijalnim i zdravstvenim uslugama i obrazovanju</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH</i> <i>Vlade entiteta i kantona u saradnji s lokalnim zajednicama</i></p> <p>2015.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> <p><i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla, institucija za provođenje i donatorskih sredstava</i></p>
<p>Mjera 2.</p> <p><i>Nosioci posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu za usvajanje privremene posebne mjere i mjere pozitivne diskriminacije i preduzeti mjere za poboljšanje dostupnosti zapošljavanja za mlade i djecu kako bi se mogao podići životni standard među najsiromašnijom djecom i porodicama koje su nesrazmjerno pogođene siromaštvom</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH</i></p> <p><i>Vlade entiteta i kantona i BD-a</i></p> <p>2015/2016.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> <p><i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla, institucija za provođenje i donatorskih sredstava</i></p>
<p>Mjera 3.</p> <p><i>Nosioci posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu radi razmatranja uvođenja univerzalne sheme dječijeg doplatka za otklanjanje nejednakosti</p> <p><i>Ministarstvo civilnih poslova</i></p> <p><i>Ministarstva socijalne politike/zaštite entiteta i kantona i nadležni odjel BD-a</i></p> <p>2015/2016.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> <p><i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla</i></p>

G) SPECIFIČNI CILJ: Sistem odgoja i obrazovanja učiniti pravičnim i dostupnim za razvoj potencijala djeteta/učenika kroz visokokvalitetne, prilagođene i sveobuhvatne usluge

Za realizaciju ovog cilja potrebno je razvijati mehanizme jednake dostupnosti i kvaliteta obrazovanja za svu djecu i poboljšati uvjete za njegu, odgoj/vaspitanje i obrazovanje djece u predškolskom, osnovnom, općem i stručnom srednjem obrazovanju, kao i za učešće u slobodnim i kulturnim aktivnostima kojima se omogućava i potiče razvoj djeteta i njeguje svijest o učešću u razvoju društva.

G. Obrazovanje, slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti
[članovi 28, 29. i 31. Konvencije]

G.1 Obrazovanje, uključujući stručno osposobljavanje i usmjeravanje

Mjera 1.	Podnijeti inicijativu nadležnim obrazovnim vlastima za preispitivanje opravdanosti pri zatvaranju područnih škola u ruralnim područjima i njegovo utjecanje na pristup djece odgoju i obrazovanju u takvim područjima
<i>Nosioci posla:</i>	<i>Vijeće za djecu BiH i Konferencija ministara obrazovanja BiH</i>
<i>Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>Entitetska i kantonalna ministarstva obrazovanja i nadležni odjel BD-a</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015.</i>
<i>Indikator:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla</i>

Mjera 2.	U skladu s članom 28. (1) (b) Konvencije, podnijeti inicijativu za uvođenje obaveznog srednjoškolskog i besplatnog obrazovanja, kako bi srednjoškolsko obrazovanje bilo raspoloživo i dostupno svakom djetetu
<i>Nosioci posla:</i>	<i>Vijeće za djecu BiH i Konferencija ministara obrazovanja BiH</i>
<i>Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>Entitetska i kantonalna ministarstva obrazovanja i nadležni odjel BD-a</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015/2016.</i>
<i>Indikator:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla i institucija za provođenje</i>

<p>Mjera 3.</p> <p><i>Nosioci posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Podnijeti inicijativu za dodjelu odgovarajućih sredstava koja će garantirati da obrazovne ustanove (predškolske ustanove i druge ustanove koje provode predškolski odgoj i obrazovanje, osnovne i srednje škole) imaju adekvatne uvjete kao standarde koji će odgovoriti potrebama jednakog i kvalitetnog obrazovanja sve djece, uključujući i zadovoljavanje potreba obrazovanja djece s posebnim obrazovnim potrebama kao i higijene, opreme i didaktičkih i drugih neophodnih materijala i pomagala koja će poboljšati kvalitet i relevantnost obrazovanja</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH i Konferencija ministara obrazovanja BiH</i></p> <p><i>Entitetska i kantonalna ministarstva obrazovanja, nadležni odjel BD-a i lokalne zajednice</i></p> <p><i>2015/2016.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> <p><i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla i uključenih institucija za provođenje</i></p>
<p>Mjera 4.</p> <p><i>Nosioci posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Podnijeti inicijativu za provođenje konkretnih aktivnosti u borbi protiv diskriminacije romske djece u pristupu odgoju i obrazovanju, pa i osiguravanjem dodatnih časova jezika i podrške, programa spremanja za školu i programa podrške za rješavanje obrazovnih potreba romske djece i druge djece pripadnika manjina i pri tome osigurati da se takve dodatne mjere ne daju na taj način da se pogoršava stigmatizacija ili segregacija</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH i Konferencija ministara obrazovanja BiH</i></p> <p><i>Entitetska i kantonalna ministarstva obrazovanja i nadležni odjel BD-a</i></p> <p><i>2015/2016.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> - <i>Provedene konkretne mjere</i> <p><i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla i uključenih institucija i donatorskih sredstava</i></p>

<p>Mjera 5.</p> <p>Nosioci posla:</p> <p>Uključene institucije za provođenje:</p> <p>Rok:</p> <p>Indikator:</p> <p>Budžet:</p>	<p>Podnijeti inicijativu radi dodatnog poboljšanja kvaliteta i obuhvaćenosti djece odgojem i obrazovanjem od ranog djetinjstva, uključujući pružanje odgoja što većem broju djece u dobi do 3 godine, što će se postaviti kao prioritet, tako da se osigura kvalitetan pristup razvoju djeteta uz jačanje kapaciteta stručnih osoba koje rade s djecom i roditelja djece - Holistički pristup razvoju djeteta i jačanje kapaciteta stručnjaka koji rade s djecom i roditelja</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH i Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje</i></p> <p><i>Entitetska i kantonalna ministarstva obrazovanja, entitetska i kantonalna ministarstva zdravstva, entitetska i kantonalna ministarstva socijalne zaštite/politike i nadležni odjeli Brčko Distrikta</i></p> <p><i>2015/2016.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> - <i>Povećan procent djece obuhvaćene ranim odgojem, broj obuka za stručne radnike</i> <p><i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla i uključenih institucija i uz podršku donatorskih sredstava</i></p>
<p>Mjera 6.</p> <p>Nosioci posla:</p> <p>Uključene institucije za provođenje:</p> <p>Rok:</p> <p>Indikator:</p> <p>Budžet:</p>	<p>Podnijeti inicijativu radi nastavka rada na podršci u razvoju kvaliteta programa i usluga u odgoju/vaspitanju i obrazovanju djece u godini pred polazak u školu, s akcentom na osiguravanje potpune obuhvaćenosti programom u BiH kao i produžavanje trajanja programa na jednu pedagošku godinu, te obezbijediti svoj djeci na koju se ova mjera odnosi pristup programu odgoja/vaspitanja i obrazovanja u godini pred polazak u školu uz osiguranje ujednačnog kvaliteta rada u predškolskim ustanovama</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH i Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje</i></p> <p><i>Ministarstva prosvjete entiteta i ministarstva obrazovanja kantona i nadležni odjel BD-a, lokalne vlasti</i></p> <p><i>2015/2016.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> - <i>Povećan broj djece obuhvaćene kvalitetnim predškolskim programima, povećan broj obaveznih sati i osiguran kontinuitet programa za djecu u godini pred polazak u školu</i> <p><i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla, institucija za provođenje i uz podršku donatorskih sredstava</i></p>

<p>Mjera 7.</p> <p><i>Nosioci posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Podnijeti inicijativu za izradu analize kvaliteta vremena i aktivnosti tokom boravka djece u školi van redovne nastave koja se odnosi na organiziranje produženog boravka, te predložiti mjere njihovog poboljšanja vezane za materijalno-tehničke i programske uvjete</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH</i></p> <p><i>Ministarstva prosvjete entiteta i kantona, ministarstva obrazovanja i nadležni odjel BD-a, akademska zajednica, NVO</i></p> <p><i>2015/2016.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> - <i>Urađene analize</i> <p><i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla, institucija za provođenje i donatorskih sredstava</i></p>
<p>Mjera 8.</p> <p><i>Nosioci posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Podnijeti inicijativu radi izdvajanja ljudskih, tehničkih i finansijskih resursa za poboljšanje kvaliteta predškolskog odgoja i obrazovanja te osnovnoškolskog obrazovanja u ruralnim područjima</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH</i></p> <p><i>Entitetska i kantonalna ministarstva obrazovanja i nadležni odjel BD-a</i></p> <p><i>2015.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> <p><i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla, institucija za provođenje i donatorskih sredstava</i></p>
<p>Mjera 8.</p> <p><i>Nosioci posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Podnijeti inicijativu za revidiranje i jačanje obuke nastavnika i procesa stjecanja kvalifikacija kojim će se poboljšati ukupni kvalitet obrazovanja</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH</i></p> <p><i>Entitetska i kantonalna ministarstva obrazovanja i nadležni odjel BD-a</i></p> <p><i>2015/2016.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> <p><i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla, institucija za provođenje i donatorskih sredstava</i></p>

Mjera 9.	Uraditi antidiskriminacioni program i pravila za prepoznavanje i zaštitu djece od diskriminacije u predškolskim ustanovama, osnovnim i srednjim školama
Nosioci posla:	Ministarstvo za ljudska prava BiH
Uključene institucije za provođenje:	Ministarstvo civilnih poslova i entitetska i kantonalna ministarstva obrazovanja i nadležni odjel BD-a
Rok:	2015/2016.
Indikator:	Urađen antidiskriminacioni program i pravila za prepoznavanje i zaštitu djece od diskriminacije u osnovnim školama u svim ministarstvima obrazovanja
Budžet:	Iz postojećeg budžeta nosioca posla, institucija za provođenje i donatorskih sredstava

G.2 Obrazovanje o ljudskim pravima i miru

Mjera 1.	Uraditi smjernice za obrazovanje o ljudskim pravima kako bi se takvo obrazovanje osiguralo na cijeloj teritoriji, kao što je preporučeno u okviru Svjetskog programa obrazovanja o ljudskim pravima u skladu s Rezolucijom Vijeća za ljudska prava UN 15/11
Nosioci posla:	Ministarstvo za ljudska prava BiH
Uključene institucije za provođenje:	Ministarstvo civilnih poslova, Ministarstvo pravde BiH, Ministarstvo sigurnosti, Ministarstvo odbrane BiH
Rok:	2015.
Indikator:	Urađene smjernice
Budžet:	Donatorska sredstva

Mjera 2.	Pokrenuti inicijativu radi preduzimanja djelotvornih mjera kako bi se u nastavne planove i programe uključilo obrazovanje o miru i podsticanje kulture mira i tolerancije u školama i uvesti obuke nastavnika na temu mira i tolerancije
Nosioci posla:	Vijeće za djecu BiH i Konferencija ministara obrazovanja BiH
Uključene institucije za provođenje:	Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje i entitetska i kantonalna ministarstva obrazovanja i nadležni odjel BD-a
Rok:	2015/2016. i kontinuirano
Indikator:	<ul style="list-style-type: none"> - Izrađena inicijativa - Status inicijative <p>U NPP uključeno obrazovanje o miru i podsticanje kulture mira i tolerancije u školama, broj obuka nastavnika na godišnjem nivou na temu mira i tolerancije</p>
Budžet:	Iz postojećeg budžeta nosioca posla, institucija za provođenje i donatorskih sredstava

H) **SPECIFIČNI CILJ: Osigurati mehanizme zaštite ranjivih grupa s posebnom pažnjom posvećenom djeci izbjeglicama, djeci migrantima, djeci s ulice, djeci u sukobu sa zakonom i drugoj djeci**

H. Mjere posebne zaštite

[članovi 22, 30, 38, 39, 40, 37. (b)-(d), 32-36. Konvencije]

H.1 Djeca migranti, tražioci azila i izbjeglice

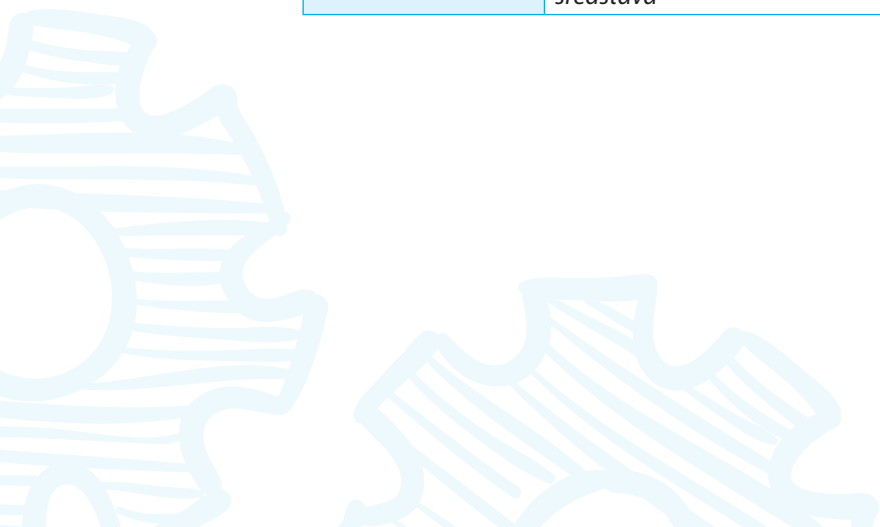
Usvojena je Revidirana strategija za provođenje Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma, kojom se utvrđuju mjere za jačanje pristupa pravima za interno raseljene osobe i djecu povratnike. Međutim, konstantno su prisutni neadekvatni uvjeti života Roma i djece manjinskih povratnika, kao i djece raseljenih osoba koja žive u kolektivnim centrima koji i dalje postoje.

Djeca tražioci azila, raseljene osobe i povratnici nemaju zagarantiran pristup adekvatnoj zdravstvenoj zaštiti, već imaju pravo samo na „osnovnu zdravstvenu zaštitu“, što nije definirano zakonom i često je nedovoljno, a zbog uništenja ili neopremljenosti zdravstvenih ustanova u ruralnim područjima povratnici u ruralna područja nemaju pristup zdravstvenoj zaštiti.

Manjinski povratnici, uključujući i povratnike romske nacionalnosti i raseljene osobe, često imaju teškoće da pokriju troškove koji se odnose na obrazovanje, kao što su školski pribor i putni troškovi.

Država ne pruža pravnu pomoć raseljenim osobama, manjinskim povratnicima, izbjeglicama, tražiocima azila i osobama s rizikom da postanu apatridi.

Mjera 1.	U potpunosti implementirati mjere zacrtane u Revidiranoj strategiji za implementaciju Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma i Akcionom planu za stambeno zbrinjavanje Roma, tako da djeca raseljene osobe, povratnici i Romi mogu uživati u adekvatnom životnom standardu
<i>Nosioci posla:</i>	<i>Ministarstvo za ljudska prava BiH</i>
<i>Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>Predviđene Strategijom i Akcionim planom</i>
<i>Rok:</i>	<i>Kontinuirano</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Godišnji izvještaji nosioca posla o provođenju ove mjere</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla, institucija za provođenje i donatorskih sredstava</i>

Mjera 2.	Pokrenuti inicijativu radi osiguranja finansijske podrške kako bi se djeci manjinskim povratnicima, raseljenim osobama i Romima olakšao pristup obrazovanju, uključujući i preduzimanje mjera kojim bi se osiguralo da sva djeca imaju nesmetan pristup obrazovanju, bez straha od diskriminacije
<i>Nosioci posla:</i>	<i>Vijeće za djecu BiH i Konferencija ministara obrazovanja</i>
<i>Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>Entitetska i kantonalna ministarstva obrazovanja i nadležni odjel BD-a</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015/2016.</i>
<i>Indikator:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla, institucija za provođenje i donatorskih sredstava</i>

H.2 Djeca u oružanim sukobima

Regrutiranje i korištenje u oružanom sukobu osoba mlađih od 18 godina nije izričito zabranjeno niti proglašeno krivičnim djelom u zakonodavstvu, kako na državnom tako i na entitetskom nivou.

Na osnovu preporuka Komiteta Bosni i Hercegovini da provede sljedeće aktivnosti, predlažu se sljedeće mjere:

Mjera 1.	Osigurati da se principi i odredbe Fakultativnog protokola publiciraju u široj javnosti, među djecom i državnim službenicima³
<i>Nosioci posla:</i>	<i>Ministarstvo odbrane BiH, Ministarstvo za ljudska prava BiH</i>
<i>Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>NVO</i>
<i>Rok:</i>	<i>Kontinuirano</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Publicirani Fakultativni protokol, broj okruglih stolova, TV i radioemisija s relevantnim temama</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla i donatorskih sredstava</i>

³ 1. Komitet preporučuje, u smislu člana 6. stav 2, da država članica osigura da se principi i odredbe Fakultativnog protokola publiciraju u široj javnosti „među djecom i državnim službenicima“.

<p>Mjera 2.</p> <p><i>Nosioci posla: Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>U vezi s Fakultativnim protokolom, uraditi programe edukacije za sve pripadnike Oružanih snaga i sve relevantne profesionalne grupe koje rade s djecom i za djecu, a posebno za vojne službenike koji su uključeni u regrutacije, sudije, tužioce, službenike za imigracije, parlamentarne vojne povjerenike i socijalne radnike⁴</p> <p><i>Ministarstvo odbrane BiH, centri za edukaciju sudija i tužilaca entiteta i Ministarstvo sigurnosti BiH, Ministarstvo za ljudska prava BiH i nevladine organizacije</i></p> <p><i>Kontinuirano</i></p> <p><i>Urađeni programi i planovi edukacije i izvještaji o provedenoj edukaciji</i></p> <p><i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla, institucija za provođenje i donatorskih sredstava</i></p>
<p>Mjera 3.</p> <p><i>Nosioci posla: Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Parlamentarni vojni povjerenici trebaju imati poseban mandat i blisku saradnju s ombudsmenima BiH kako bi se osiguralo da Oružane snage BiH poštuju Fakultativni protokol⁵</p> <p><i>Ombudsmeni BiH i parlamentarni vojni povjerenici</i></p> <p><i>Kontinuirano</i></p> <p><i>Ostvarena saradnja i izvještaj Ombudsmena o tome da Oružane snage poštuju Fakultativni protokol</i></p> <p><i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla</i></p>

4 2. Komitet državi članici preporučuje da:

- (a) nastavi jačati programe edukacije i osposobljavanja u vezi s Fakultativnim protokolom za pripadnike Oružanih snaga, uključujući i one koji se šalju u međunarodne mirovne snage i
- (b) razvija sistematske programe obrazovanja i osposobljavanja u vezi s odredbama Fakultativnog protokola za sve relevantne profesionalne grupe koje rade s djecom i za djecu, a posebno među vojnim službenicima koji su uključeni u regrutacije, sudijama, tužiocima, službenicima za imigracije, parlamentarnim vojnim povjerenicima i socijalnim radnicima.

5 3. Komitet preporučuje da parlamentarni vojni povjerenici imaju poseban mandat kako bi se osiguralo da Oružane snage Bosne i Hercegovine poštuju Fakultativni protokol u bliskoj saradnji s Ombudsmenom za ljudska prava Bosne i Hercegovine. Komitet, nadalje, preporučuje da država članica intenzivira napore na konsolidaciji Institucije ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine i da osigura jedinstven pristup zaštiti i promociji ljudskih prava, te posebno Konvencije i njenih fakultativnih protokola.

Mjera 4.	Podnijeti inicijativu za nastavak jačanja kampanje podizanja svijesti o minama i aktivnostima deminiranja, posebno jačanjem finansiranja aktivnosti deminiranja koje preduzimaju Oružane snage Bosne i Hercegovine i razmotriti uspostavu posebnih rehabilitacionih programa za djecu pogođenu eksplozijama mina i drugim posljedicama oružanog sukoba, te osigurati da sva pogođena djeca imaju pristup takvim programima, uključujući i povećanu raspodjelu sredstava centrima za socijalni rad i povećanje pokrivenosti sistemom ličnih invalidnina⁶
<i>Nosioci posla:</i>	<i>Ministarstvo odbrane BiH, Ministarstvo za ljudska prava BiH</i>
<i>Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>Vlada FBiH, Vlada RS-a, Vlada BD-a i lokalne zajednice</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015.</i>
<i>Indikator:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative (broj kampanja, broj uspostavljenih posebnih rehabilitacionih programa i dr.)</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla, institucija za provođenje i donatorskih sredstava</i>

H.3 Ekonomska eksploatacija i djeca uključena u život i/ili rad na ulici i djeca u riziku da to postanu

Prosjačenje je jedan od glavnih oblika iskorištavanja djece. Neke mjere u vezi sa sprečavanjem prosjačenja djece su preduzete, ali na lokalnom nivou ne postoji sistematičan pristup rješavanju ovog problema.

Prisilno prosjačenje djece ne priznaje se kao oblik trgovine u Krivičnom zakonu.

Ne postoji koordinirani okvir za međusektorsku saradnju u rješavanju pitanja ekonomske eksploatacije, uključujući i prisilno prosjačenje.

Postoji neadekvatan dnevni smještaj i/ili centri za socijalnu zaštitu za oporavak djece s ulice.

⁶ 7. Komitet državi članici preporučuje da:

- (a) nastavi jačati kampanje podizanja svijesti o minama i aktivnostima razminiranja, posebno jačanjem finansiranja aktivnosti razminiranja koje preduzimaju Oružane snage Bosne i Hercegovine;
- (b) razmotri uspostavu posebnih rehabilitacionih programa za djecu pogođenu eksplozijama mina i drugim posljedicama oružanog sukoba i da osigura da sva pogođena djeca imaju pristup takvim programima, uključujući i kroz povećanu raspodjelu sredstava centrima za socijalni rad i povećanje pokrivenosti sistemom ličnih invalidnina i,
- (c) uspostavi proceduru za adekvatnu identifikaciju i upućivanje sve djece koja su bila uključena u oružani sukob da dobiju odgovarajuću pomoć, u skladu s članom 6. stav 3. Fakultativnog protokola.

<p>Mjera 1.</p> <p><i>Nosioci posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Izraditi okvir (protokol) na nivou države za međusektorsku saradnju između relevantnih vladinih organizacija i agencija za rješavanje pitanja ekonomske eksploatacije, uključujući i prisilno prosjačenje</p> <p><i>Ministarstvo sigurnosti BiH</i></p> <p><i>Nadležne organizacije i agencije</i></p> <p><i>2015/2016.</i></p> <p><i>Izrađen okvir (protokol)</i></p> <p><i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla i budžeta uključenih institucija, te iz donatorskih sredstava</i></p>
<p>Mjera 2.</p> <p><i>Nosioci posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Podnijeti inicijativu za uspostavljanje minimalnih standarda usluga za djecu uključenu u život i rad na ulici i djecu u riziku da to postanu, kao i minimalnih standarda za terenski rad</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH, Ministarstvo za ljudska prava BiH</i></p> <p><i>Entitetska i kantonalna ministarstva socijalne politike</i></p> <p><i>2015.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> - <i>Usvojeni minimalni standardi</i> <p><i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla, institucija za provođenje i donatorskih sredstava</i></p>
<p>Mjera 3.</p> <p><i>Nosioci posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Sistemska podrška programima za rehabilitaciju i reintegraciju djece uključene u život i rad na ulici i djece u riziku da to postanu</p> <p><i>Ministarstvo sigurnosti BiH u</i></p> <p><i>saradnji s udruženjima koja pomažu djeci uključenoj u život i rad na ulici i djeci u riziku da to postanu</i></p> <p><i>Kontinuirano</i></p> <p><i>Broj sigurnih kuća, prihvatilišta i dnevnih centara za rehabilitaciju i reintegraciju djece uključene u život i rad na ulici i djece u riziku da to postanu, minimalni standardi za usluge i za terenski rad, mobilni timovi za rad s djecom uključenom u život i rad na ulici ili djece u riziku da to postanu</i></p> <p><i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla, budžeta uključenih institucija i donatorskih sredstava</i></p>

Mjera 4.	Podizati svijest javnosti o pravima i potrebama djece uključene u život i rad na ulici i djece u riziku da to postanu radi borbe protiv predrasuda i stereotipa
<i>Nosioci posla:</i>	<i>Ministarstvo za ljudska prava BiH i</i>
<i>Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>Ministarstvo sigurnosti</i>
<i>Rok:</i>	<i>Kontinuirano</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Broj kampanja, okruglih stolova i sl.</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla, institucija za provođenje i donatorskih sredstava</i>

Mjera 5.	Osigurati da se djeca uključena u život i rad na ulici i djeca u riziku da to postanu konsultiraju onda kada se planiraju programi koji su osmišljeni kako bi zaštitili i poboljšali njihov razvoj
<i>Nosioci posla:</i>	<i>Ministarstvo sigurnosti BiH u saradnji s</i>
<i>Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>udruženjima koja pomažu djeci uključenoj u život i rad na ulici i djeci u riziku da to postanu</i>
<i>Rok:</i>	<i>Kontinuirano</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Broj ovih konsultacija, na kojim lokalitetima su provedene</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla, budžeta uključenih institucija i donatorskih sredstava</i>

Mjera 6.	Edukacija profesionalaca za prevenciju, rano prepoznavanje i postupanje u slučaju ekonomske eksploatacije
<i>Nosioci posla:</i>	<i>Ministarstvo sigurnosti BiH u</i>
<i>Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>saradnji s udruženjima koja pomažu djeci uključenoj u život i rad na ulici i djeci u riziku da to postanu</i>
<i>Rok:</i>	<i>Kontinuirano</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Broj edukacija i učesnika</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla, budžeta uključenih institucija i donatorskih sredstava</i>

H.4 Prodaja, trgovina i otmica

Usvojen je Akcioni plan za borbu protiv trgovine za 2008–2012. godinu. Međutim, postoje značajne razlike između broja slučajeva trgovine ljudima koje je prijavila policija i broja istraga koje je naredio tužilac kao njihov rezultat.

Sudovi na svim nivoma nisu izrekli primjerene sankcije u predmetima u vezi s trgovinom ljudima, uključujući one koji se odnose na djecu žrtve.

Bilo je slučajeva u kojima se svjedočenje djeteta koje je bilo žrtva smatralo neadekvatnim u utvrđivanju krivice počinioca.

Također, bilo je izvještaja o djevojkama, posebno onim koje su romske nacionalnosti, kojima se trguje u svrhu prisilnog braka i/ili prisilnog ropstva za rad u kući.

Mjera 1.	Razmatranje mogućnosti uspostave monitoringa nezavisne treće strane, kako bi se osiguralo da svi slučajevi krijumčarenja ljudi podliježu pravičnoj i pravilnoj istrazi
<i>Nosioci posla:</i>	<i>Ministarstvo sigurnosti BiH</i>
<i>Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>Nadležne entitetske i kantonalne institucije i službe</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015/2016.</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Uspostavljen monitoring</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla i donatorskih sredstava</i>
Mjera 2.	Dodijeliti specifične ljudske, tehničke i finansijske resurse za istraživanje trgovine ljudima zbog prisilnog braka i/ili prisilnog ropstva
<i>Nosioci posla:</i>	<i>Ministarstvo sigurnosti BiH</i>
<i>Uključene institucije za provođenje:</i>	<i>Nadležne entitetske i kantonalne institucije i službe</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015/2016.</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Dodijeljeni specifični ljudski, tehnički i finansijski resursi i provedeno istraživanje</i>
<i>Budžet:</i>	<i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla, budžeta uključenih institucija i donatorskih sredstava</i>

H.5 Maloljetničko pravosuđe

Zakon o zaštiti i postupanju s djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku donesen je u Republici Srpskoj 2010, u Brčko Distriktu BiH 2011, a u Federaciji BiH 2014. godine.

U Zakonu o zaštiti i postupanju s djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku polazi se od jednog od osnovnih principa, a to je da se u reakciji na maloljetničko prestupništvo treba kretati od lakših mjera prema težim, odnosno da se prvo trebaju primijeniti vansudski modaliteti i slabije formalne reakcije tužilaštva i policije pa tek onda izricati krivične sankcije.

Akcent zakona je na tome da, primjenjujući međunarodne standarde i potencirajući obaveze države u ovoj oblasti alternativnim modelima postupanja, tzv. diverzionim postupcima, maloljetni prestupnik preuzme odgovornost za ono što je učinio i da shvati značaj neprihvatljivog ponašanja, te da se nakon preodgoja/prevaspitanja vrati u društvo kao njegov koristan član. To je omogućeno uvođenjem potpuno novog instituta policijskog upozorenja i odgojnim preporukama uz primjenu principa oportuniteta.

Preusmjeravanje redovnog postupka podrazumijeva da je obaveza tužioca da, u skladu s principima i pravilima postupanja propisanim zakonom i podzakonskim aktima, ne pribjegava vođenju formalnog krivičnog postupka nego slučaj maloljetnog počinioca krivičnog djela riješi primjenom odgojnih preporuka.

Maloljetniku pripadaju minimalna prava koja će se poštovati u svim fazama krivičnog postupka i ona se odnose na prava maloljetnika da mu se jasno kaže zbog čega je optužen, da se smatra nevinim dok se ne dokaže suprotno.

Uvođenjem novih i modeliranjem postojećih rješenja propisane su i nove nadležnosti organa starateljstva, policije, tužilaštva, suda kao i nadležnih ministarstava u BiH.

Značajna novina je i da su kao posebna glava u zakonu predviđena „krivična djela na štetu djece i maloljetnika“, te razrađen postupak njihovog saslušanja.

Izvršenje odgojne mjere i kazne maloljetničkog zatvora zasniva se na pojedinačnom programu postupanja s maloljetnikom koji je prilagođen njegovoj ličnosti i u skladu sa savremenim dostignućima nauke, pedagoške i penološke prakse.

Međutim, i pored novog zakonskog okvira koji uređuje pitanje maloljetničkog pravosuđa u BiH i koji je usklađen s međunarodnim standardima, zabrinjavajuća je činjenica da za potrebe BiH ne postoje sveobuhvatni analitički i statistički podaci o djeci u sukobu sa zakonom zbog različitih kriterija u sistemima za prikupljanje podataka razvijenim u dva entiteta i Brčko Distriktu BiH, što onemogućava bolje razumijevanje trenutnog sistema maloljetničkog pravosuđa.

<p>Mjera 1.</p> <p><i>Nosioci posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Izdvojiti potrebne ljudske, tehničke i finansijske resurse kako bi se osiguralo odgovarajuće alternativne mjere i oblici rehabilitacije za djecu u sukobu sa zakonom, te osiguralo da djeca nisu u pritvoru zajedno s odraslima; osigurati nadzor ustanova na kvartalnoj osnovi, kao i uvođenje programa za rehabilitaciju i prevenciju recidiva</p> <p><i>Ministarstvo pravde BiH i entitetska i kantonalna ministarstva pravde</i> <i>Ministarstvo civilnih poslova, entitetska, kantonalna ministarstva socijalne zaštite/politike i nadležni odjel BD-a</i> <i>MUP-ovi entitetski, kantonalni i BD-a</i></p> <p><i>Kontinuirano</i></p> <p><i>Izveštaji nosioca posla o izdvojenim potrebnim ljudskim, tehničkim i finansijskim resursima</i></p> <p><i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla, institucija za provođenje i donatorskih sredstava</i></p>
<p>Mjera 2.</p> <p><i>Nosioci posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Podnijeti inicijativu za uvođenje i promoviranje servisa za preventivni i rehabilitacioni rad s djecom s problemima u ponašanju koja nisu izvršio krivičnih djela ali su u riziku da to postanu</p> <p><i>Ministarstvo pravde BiH</i></p> <p><i>Entitetska i kantonalna ministarstva pravde, entitetska, kantonalna ministarstva socijalne zaštite/politike i nadležni odjel BD-a</i> <i>MUP-ovi entitetski, kantonalni i BD-a</i></p> <p><i>2015/2016.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>- Izrađena inicijativa</i> <i>- Status inicijative</i> <p><i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla, institucija za provođenje i donatorskih sredstava</i></p>
<p>Mjera 3.</p> <p><i>Nosioci posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Izbjegavati određivanje pritvora djece i maloljetnika i osigurati da, i kada se primjenjuje, bude svedeno na minimalno vrijeme</p> <p><i>Ministarstvo pravde BiH i entitetska i kantonalna ministarstva pravde</i> <i>Ministarstvo civilnih poslova, entitetska, kantonalna ministarstva socijalne zaštite/politike i nadležni odjel BD-a</i> <i>MUP-ovi entitetski, kantonalni i BD-a</i></p> <p><i>Kontinuirano</i></p> <p><i>Godišnji izvještaji nosioca posla o provođenju ove mjere</i></p> <p><i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla i institucija za provođenje</i></p>

<p>Mjera 4.</p> <p><i>Nosioci posla:</i> <i>Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Preduzimati mjere kako bi se osigurao pristup obrazovanju osobama mlađim od 18 godina koje su u pritvoru</p> <p><i>Ministarstvo pravde BiH i entitetska i kantonalna ministarstva pravde</i></p> <p><i>Kontinuirano</i></p> <p><i>Godišnji izvještaji nosioca posla o provođenju ove mjere</i></p> <p><i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla i institucija za provođenje</i></p>
<p>Mjera 5.</p> <p><i>Nosioci posla:</i> <i>Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Osnovati nacionalni preventivni mehanizam za praćenje izvršenja kazne maloljetničkog zatvora, što je i obaveza BiH ratifikacijom Fakultativnog protokola uz UN-ovu Konvenciju protiv torture</p> <p><i>Ministarstvo za ljudska prava BiH i Institucija ombudsmena</i></p> <p><i>2015/2016.</i></p> <p><i>Osnovan državni preventivni mehanizam za praćenje izvršenja kazne maloljetničkog zatvora koji se finansira iz budžeta institucija BiH</i></p> <p><i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla i donatorskih sredstava</i></p>
<p>Mjera 6.</p> <p><i>Nosioci posla:</i> <i>Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Osigurati sveobuhvatnu obuku o pravima djeteta i maloljetničkoj pravdi svih profesionalaca koji rade s djecom ili za djecu u sukobu sa zakonom</p> <p><i>Centri za edukaciju sudija i tužilaca entiteta i Agencija za državnu službu BiH i entiteta</i></p> <p><i>Kontinuirano</i></p> <p><i>Broj obuka na godišnjem nivou o pravima djeteta i maloljetničkoj pravdi i broj educiranih profesionalaca koji rade s djecom ili za djecu u sukobu sa zakonom</i></p> <p><i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla, institucija za provođenje i donatorskih sredstava</i></p>

<p>Mjera 7.</p> <p><i>Nosioci posla: Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Podizati svijest javnosti o djeci u sukobu sa zakonom i uvesti pravila ponašanja medija i novinara kako bi se spriječila njihova stigmatizacija u medijima i javnosti</p> <p><i>Ministarstvo pravde BiH i entitetska ministarstva pravde i nadležni odjel BD-a</i></p> <p><i>Kontinuirano</i></p> <p><i>Godišnji broj kampanja, okruglih stolova, emisija i sl.</i></p> <p><i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla, institucija za provođenje i donatorskih sredstava</i></p>
<p>Mjera 8.</p> <p><i>Nosioci posla: Uključene institucije za provođenje:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Budžet:</i></p>	<p>Uspostaviti sveobuhvatnu bazu podataka o djeci u sukobu sa zakonom na državnom nivou i entitetskim nivoima radi analize situacije i preduzimanja mjera za poboljšanje stanja u oblasti maloljetničkog pravosuđa u BiH</p> <p><i>MLJPI BiH i Ministarstvo pravde BiH i entitetska ministarstva pravde</i></p> <p><i>2015/2016.</i></p> <p><i>Urađene smjernice (ili drugi dokument) za prikupljanje podataka u oblasti maloljetničkog prestupništva u BiH i uspostavljena sveobuhvatna baza podataka o djeci u sukobu sa zakonom</i></p> <p><i>Iz postojećeg budžeta nosioca posla, institucija za provođenje i donatorskih sredstava</i></p>

Prilog broj 1.

Članovi Vijeća za djecu Bosne i Hercegovine

- a) Saliha Đuderija, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine –predsjednica Vijeća za djecu
- b) Milena Jurić, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine – članica
- c) Vesna Puratić, Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine – članica
- d) Samir Rizvo, Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine – član
- e) Nikola Sladoje, Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine – član
- f) Svetlana Šiljak, Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine – članica
- g) Hašima Ćurak, Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje Bosne i Hercegovine – članica
- h) Nada Uletilović, Mreža NVO „Snažniji glas za djecu” – članica
- i) Berina Hamzić, Mreža NVO „Snažniji glas za djecu” – članica
- j) prof. dr. Jasna Bakšić-Muftić, Univerzitet u Sarajevu – članica
- k) doc. dr. Tamara Pribišev-Beleslin, Univerzitet u Banjoj Luci – članica
- l) mr. sc. Slavica Pavlović, Sveučilište u Mostaru – članica

Odluka o formiranju Vijeća za djecu BiH donesena je na 30. sjednici Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, održanoj 4. decembra 2012. godine („Službeni glasnik BiH”, broj 4/13).

Odluka o imenovanju članova Vijeća za djecu BiH donesena je na 67. sjednici Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, održanoj 6. novembra 2013. godine („Službeni glasnik BiH”, broj 95/13).

Podržava:

unicef
zajedno za djecu